«Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың
аудиторлық қорытындысымен

Мазмұны

	Бет
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы басшылықтың мәлімдемесі	
Тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысы	
2023 жылға шоғырландырылған қаржылық есептілік:	
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1
Пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	5-40

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы басшылықтың мәлімдемесі.

Тәуелсіз аудиторлардың ұсынылған есебінде қамтылған аудиторлардың міндеттерін сипаттаумен бірге қаралуға тиіс төмендегі мәлімдеме «Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ және оның еншілес ұйымдарымен (бұдан әрі – Топ) шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты аудиторлардың жауапкершілігін шектеу мақсатында жасалды.

Топ басшылығы 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша барлық елеулі аспектілерде қаржылық жағдайды, сондай-ақ осы күні аяқталған кезеңдегі оның қызметінің нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және капиталдағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі - ХҚЕС) сәйкес шынайы көрсететін шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін жауап береді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ басшылығы:

- есеп саясатының қағидаттарын дұрыс таңдау мен қолдануды қамтамасыз ету;
- осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығы мен түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда ақпаратты, оның ішінде есеп саясаты туралы деректерді ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың қандай да бір мәмілелер, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Топ қызметінің қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін есептілікті түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Топтың таяу болашақта қызметін жалғастыру қабілетін бағалау үшін жауапты болады.

Басшылық сондай-ақ:

- Топтың ішкі бақылауының тиімді және сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау;
- Топтың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ кез келген күні Топтың қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдікпен ақпарат беруге және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысанда есеп жүргізу;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына және ХҚЕС-ке сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізу;
- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету жөнінде барлық ақылға қонымды ықтимал шараларды қабылдау; және
- қаржылық және өзге де теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін жауапты болады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы 2024 жылғы 28 маусымда бекітті және оның атынан қол қойды:

Е.К. Алдажаров
Басқарма Төрағасының орынбасары

Б.Е. Алимова
Бас бухгалтер – Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры

Russell Bedford
taking you further

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

«Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ акционері мен басшылығына

Пікір

Біз «Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі «Топ») 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін пайда мен залал және өзге де жиынтық кірістер туралы шоғырландырылған есептен, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерден тұратын шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде Топтың 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері және ақша қаражатының қозғалысы туралы шынайы және объективті ақпаратты Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес ұсынады.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі біздің қорытындымыздың «*Аудитордың жеке қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі*» бөлімінде сипатталған. Біз Топқа қатысты Бухгалтерлерге арналған халықаралық *этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлерінің этика кодексіне* (БХЭСК кодексі) сәйкес тәуелсізбіз және біз БХЭСК кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-на сәйкес көрсетілген шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашқаны үшін және басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілікті жасағаны үшін жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалау үшін жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығаруда ақылға қонымды сенімділік алу болып табылады.

Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит олар болған кезде әрқашан елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды.

Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық

шешімдеріне жеке немесе жиынтығында әсер етуі мүмкін деп негізді болжауға болса, елеулі болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымды қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз төмендегілерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің салдарынан шоғырландырылған қаржы есептілігінің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әзірлейміз және жүргіземіз; өз пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелі қатенің нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, ақпаратты қасақана жіберуді, бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатынсыз аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын аламыз; қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бағалау мәндерінің және басшылық дайындығын ақпаратты тиісті ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде – нәтижесінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғалармен немесе шарттармен байланысты елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деп тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда шоғырландырылған қаржы есептілігінде ақпараттың сәйкесінші ашылуына назар аударуға немесе, егер ақпаратты мұндай ашу лайықсыз болып табылса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз өзіміздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептілікті тұтастай ұсынуды, ақпаратты ашуды қоса алғанда, оның құрылымы мен мазмұнын, сондай-ақ жеке қаржылық есептілік оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп білдіре ме дегенге бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды олардың назарына, оның ішінде аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері және аудитордың назарын аударған маңызды мәселелер туралы, оның ішінде аудит процесінде біз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып жүзеге асырамыз.

Сәуле Бадамбаева
«Russell Bedford A+ Partners» ХАК»
ЖШС
Аудит жөніндегі серіктесі
Аудитордың біліктілік куәлігінің № МФ-0000720, 10.01.2019 ж.

Шолпанай Кудайбергенова
«Russell Bedford A+ Partners» ХАК»
ЖШС Бас директоры
Аудиторлық қызметпен айналысуға арналған №18013076 мемлекеттік лицензиясын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы «03» шілдеде берген.

А15Е2Х0, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
Әл-Фараби даңғылы, 202

2024 жылғы 28 маусым

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

мың теңге	Еск.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	12,092,405	2,807,784
Инвестициялық мүлік	7	5,904,628	65,768,431
Материалдық емес активтер		215,840	109,019
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	8	15,668,371	12,648,826
Инвестициялық бағалы қағаздар		62,739	104,616
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	9	43,502,738	5,222,232
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	10	7,704,213	7,581,832
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		**85,150,934**	**94,242,740**
Қысқа мерзімді активтер			
Қорлар	11	10,492,396	4,106,301
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	9	453,662	673,664
Қысқа мерзімді қаржы активтері	8	2,758,160	4,824,598
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		9,570	267,587
Берілген аванстар және өзге де ағымдағы активтер	12	9,154,904	842,550
РЕПО бойынша актив	13	11,728,105	–
Ақша қаражаты және олардың баламалары	14	69,727,029	103,497,003
Қысқа мерзімді активтер жиыны		**104,323,826**	**114,211,703**
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		**189,474,760**	**208,454,443**
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Акционерлік капитал	15	193,351,569	185,204,314
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар		(21,051,538)	(6,392,998)
Жабылмаған залал		(562,047)	(10,505,266)
Капитал жиыны		**171,737,984**	**168,306,050**
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	16	7,709,313	21,423,837
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер		214,628	118,804
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	24	96,195	477,786
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		**8,020,136**	**22,020,427**
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	16	4,240,207	–
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	17	3,452,692	281,620
Салықтар мен төлемдер		65,043	98,430
Корпоративтік табыс салығы бойынша берешек		1,811,399	130,103
Сатып алушылардың шарттары бойынша міндеттемелер		147,299	17,617,813
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		**9,716,640**	**18,127,966**
Міндеттемелер жиыны		**17,736,776**	**40,148,393**
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		**189,474,760**	**208,454,443**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Е.К. Алдажаров
Басқарма Төрағасының орынбасары

Б.Е. Алимова
Бас бухгалтер - Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры

Russell Bedford A+F ...ers

Түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

мың теңге	Еск.	2023 жыл	2022 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	18	5,968,099	3,912,903
Іске асырудың өзіндік құны	19	(3,769,918)	(2,232,199)
Жалпы кіріс		**2,198,181**	**1,680,704**
Сату бойынша шығыстар		(135,850)	(134,392)
Әкімшілік шығыстар	20	(3,750,058)	(3,149,322)
Қаржылық кірістер/шығыстар, нетто	21	(16,291,041)	6,316,016
Басқа кірістер/шығыстар, нетто		290,233	843,353
Мүлікті сатудан түскен кірістер, нетто	22	31,151,626	28,635
Қауымдасқан ұйымдардың залалдағы үлесі		(36,363)	(10,919)
Бағамдық айырма бойынша таза кіріс/залал		2,579,685	(1,050,823)
Залалдарды қалпына келтіру/ құнсызданудан болған залалдар/	23	3,038,202	(12,575,591)
Салық салынғанға дейінгі кіріс		**19,044,615**	**(8,052,339)**
Табыс салығы бойынша шығыстар	24	(7,916,328)	(527,476)
Жыл ішіндегі таза кіріс		**11,128,287**	**(8,579,815)**
Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс		–	–
Жыл ішіндегі жалпы жиынтық кіріс		**11,128,287**	**(8,579,815)**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Е.К. Алдажаров

Басқарма Төрағасының орынбасары

Б.Е. Алимова

Бас бухгалтер - Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры

Түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН
АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (тікелей әдіс)

мың теңге	2023 жыл	2022 жыл
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Сатып алушылардан алынған ақша қаражаты	40,408,102	1,412,129
Сатып алушылардан алынған аванстар	36,504,948	17,481,880
Кепілдік жарналар	50,657	4,779
Таратылған банктегі салым бойынша ақшаны өтеу	–	751
Берілген қарыздарды өтеу	4,587,832	5,191,248
Алынған сыйақылар	2,109,429	736,246
Өзге де түсімдер	2,579,849	739,810
Қарыз алу	–	4,000,000
Үшінші тараптарды қаржыландыру	–	(9,796,296)
Үшінші тараптарды қаржыландыруды қайтару	–	11,109,378
Жеткізушілер мен мердігерлерге төленген ақша қаражаты	(106,103,017)	(4,587,799)
Қызметкерлерге төленген ақша қаражаты	(1,985,867)	(1,451,692)
Қарыздар беру	(8,132,410)	(7,031,193)
Төленген өзге де салықтар мен әлеуметтік төлемдер	(1,183,544)	(668,053)
Төленген табыс салығы	(6,223,250)	(291,407)
Төленген пайыздар	(463,681)	(1,100)
Өзге де төлемдер	(18,358)	(341,950)
Операциялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	**(37,869,310)**	**16,506,731**
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Берілген қарыздарды қайтару	8,558,462	1,215,025
Үшінші тараптарды қаржыландырудан қайтару	8,839,764	3,282,406
Негізгі құралдарды және инвестициялық жылжымайтын мүлікті сату	5,215,915	–
Алынған сыйақы	1,521,165	2,432,512
Басқалар	223,930	(52,694)
Қарыздар беру	(5,866,866)	–
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(390,072)	(6,285)
РЕПО операциялары, нетто	(11,053,400)	2,286,347
Үшінші тараптарды қаржыландыру	–	(3,438,000)
Еншілес компанияға инвестициялар	–	(148,715)
Инвестициялық қызмет пайдаланылған таза ақша қаражаты	**7,048,898**	**5,570,596**
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Қарыздарды өтеу	(8,820,000)	–
Жарғылық капиталға ақы төлеу	6,000,000	67,650,477
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	**(2,820,000)**	**67,650,477**
Ақша қаражатының таза ұлғаюы (азаюы)	(33,640,412)	89,935,598
Күтілетін кредиттік залалдар резервіндегі өзгеріс	44,539	(6,303)
Ақша қаражатына айырбас бағамының өзгеру әсері	(174,101)	207,794
Жыл басындағы ақша қаражаты	103,497,003	13,567,708
Жыл соңындағы ақша қаражаты	**69,727,029**	**103,497,003**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Е.К. Алдажаров
Басқарма Төрағасының орынбасары

Б.Е. Алимова
Бас бухгалтер - Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры

Түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

Russell Bedford A+

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

мың теңге	Акционерлік капитал	Сатып алынған меншікті үлестік құралдар	Жабылмаған залал	Капитал жиыны
2022 жылғы 1 қаңтардағы сальдо	**119,748,399**	**(9,278,288)**	**(2,293,143)**	**108,176,968**
Акцияларды шығару	65,401,727	2,885,290	–	**68,287,017**
Жыл ішіндегі таза залал	–	–	(8,579,815)	**(8,579,815)**
Өзге де операциялар	–	–	367,692	**367,692**
Қосымша төленген капитал	54,188	–	–	**54,188**
2022 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	**185,204,314**	**(6,392,998)**	**(10,505,266)**	**168,306,050**
Акцияларды шығару	8,201,443	(14,658,540)	–	**(6,457,097)**
Өткен кезеңдерді түзету	(54,188)	–	–	**(54,188)**
Жыл ішіндегі таза кіріс	–	–	11,128,287	**11,128,287**
Меншікті активтер бойынша өзге де үлестік құралдар	–	–	(1,846,111)	**(1,846,111)**
Өзге де операциялар	–	–	661,043	**661,043**
2023 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	**193,351,569**	**(21,051,538)**	**(562,047)**	**171,737,984**

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Е.К. Алдажаров

Басқарма Төрағасының орынбасары

Б.Е. Алимова

Бас бухгалтер - Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры

Түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

Russell Bedford A+ Partners

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ және оның «Топ» деп бірлесіп аталатын еншілес ұйымдары.

«Алматы» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ (бұдан әрі - "Компания") бастапқыда Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2010 жылғы 27 тамызда тіркелген. 2018 жылғы 8 қазанда атауының өзгеруіне байланысты Компанияны қайта тіркеу жүргізілді. Бизнес-сәйкестендіру коды 100840016104.

Компания 600400621639 салық төлеушінің тіркеу нөмірін бере отырып, Алматы қаласы бойынша Әділет департаментінде салық төлеуші ретінде тіркелді. Компания Алматы қаласы Бостандық аудандық салық комитетінде қосылған құн салығын төлеуші ретінде тіркелді, 2018 жылғы 8 қазандағы куәліктің сериясы 60001 № 1202376.

Топтың нақты және заңды мекенжайы: 050040, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы, Байзақов көшесі, 303-үй, Б блогы.

2023 жылғы 31 желтоқсанда және шоғырландырылған қаржылық есептілік шығарылған күні Топтың жалғыз қатысушысы «Алматы қаласы Кәсіпкерлік және инвестициялар басқармасы» КММ (бұдан әрі - «Бас компания») болып табылады. Топтың түпкілікті бақылаушы тарабы Алматы қаласының әкімдігі болып табылады.

Топ өз қызметін Қазақстан Республикасында жүзеге асырады. Топтың активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасының аумағында болады.

Топ қызметінің негізгі түрі коммерциялық қызмет және басқару мәселелері бойынша консультация беру, экономикалық қызметті реттеу және тиімді жүргізуге жәрдемдесу, өңірлік тұрақтандыру қорын қалыптастыру және әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына бағаларды тұрақтандыру жөніндегі тетіктерді іске асыру болып табылады.

2023 жылғы 31 наурызда Fitch Ratings Ltd (Лондон Ұлыбритания) Топтың шетел және ұлттық валютадағы «BBB-» ұзақ мерзімді дефолт рейтингтерін растады. Рейтингтер бойынша болжам - «Тұрақты».

2024 жылғы 28 ақпанда Fitch Ratings (Дубай, БАӘ) рейтингтік агенттігі Топтың шетел және ұлттық валютадағы дефолт рейтингтерін «Тұрақты» болжаммен «BBB-» деңгейінде растады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке мынадай еншілес ұйымдар енгізілді:

Компания/орналасқан жері	Қызмет түрі	Қатысу үлесі	
		2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Almaty Finance (Алматы Финанс)» ЖШС/(Қазақстан)	Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне кәсіпкерлік мақсаттарға қарыздар беру	100%	100%
«Алматы индустриялық аймағы» ЖШС/(Қазақстан)	Индустриялық аймақтың қызметін жедел басқару	100%	100%
«Алматы қаласы әкімдігінің Күрделі құрылыс кәсіпорны» ЖШС/(Қазақстан)	Тұрғын үй құрылысына үлестік қатысу үшін жеке және заңды тұлғалардың (оның ішінде бюджеттік) ақша қаражатын тарту есебінен тұрғын үй ғимараттарын салуды ұйымдастыру жөніндегі қызмет	100%	100%

«Almaty» микроқаржы ұйымы» ЖШС "Almaty Business-2025" кәсіпкерлікті дамыту аймақтық бағдарламасы аясында құрылды. «Almaty» ШҚҰ ЖШС ШОБ қолдау мақсатында шағын және орта бизнес субъектілеріне жеңілдікті кредит береді, 99.999999690% қатысу үлесімен «Almaty Finance» (Алматы финанс) ЖШС еншілес компаниясы болып табылады.

Russell Bedford A+ Partners

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес ("ХҚЕСК") бекіткен редакциядағы Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ("ХҚЕС") және Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын түсіндіру жөніндегі комитет (бұдан әрі - "ХҚСТК") шығарған түсіндірмелерге сәйкес дайындалды.

Ұсыну негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік қаржы құралдарын әділ құн бойынша бастапқы тануға түзетумен бастапқы құн бойынша есепке алу қағидатына сүйене отырып дайындалды.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі әдеттегі қызмет барысында активтерді іске асыруды және міндеттемелер мен шарттық міндеттемелерді реттеуді көздейтін үздіксіз қызмет қағидатына сәйкес дайындалды.

2023 жылы Топ 11,128,286 мың теңге мөлшерінде кіріс алды (2022 ж. - 8,579,815 мың теңге мөлшерінде шығын). Меншікті капитал 171,737,983 мың теңгені құрайды (2022 ж.: - 168,306,050 мың теңге).

Осылайша, Топ басшылығы қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға сәйкес, Топтың қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі әсер етуі мүмкін жағдайларды немесе оқиғаларды сәйкестендірмейді. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, егер Топ қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға сәйкес қызметін жалғастыра алмаса, талап етілетін түзетулерді қамтымайды.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау негізі

Шоғырландырылған есептілікті бас ұйымды, оның бақылауындағы ұйымдарды және Топ елеулі ықпал ететін ұйымдарды қамтитын Компаниялар тобы ұсынуы тиіс.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бас компанияның және оның еншілес ұйымдарының қаржылық есептілігін қамтиды. Егер Топ инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін кірістердің өзгеру тәуекелдеріне ұшыраса немесе осындай кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы осы кірістерге ықпал ету мүмкіндігі болған жағдайда бақылау жүзеге асырылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде көрсетілгендерді қоспағанда, бастапқы құн негізінде дайындалған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік қазақстандық теңгемен ұсынылған және егер өзгеше көрсетілмесе, барлық ақшалай сома таяудағы мың теңгеге дейін дөңгелектелген.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есептеу қағидатына сәйкес жасалды. Операциялар мен оқиғалар бухгалтерлік есепте көрсетіледі және олар жататын кезеңде шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізіледі. Есептеу қағидаты шаруашылық операциялардың нәтижелерін, сондай-ақ Топтың шаруашылық қызметінің нәтижесі болып табылмайтын, бірақ төлем уақытына қарамастан олардың жасалу фактісі бойынша оның қаржылық жағдайына әсер ететін оқиғаларды танумен қамтамасыз етіледі.

Russell Bedford A+ Partners

2. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің барлық элементтері қоса беріліп отырған қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте баптар түрінде ұсынылған. Қаржылық есептіліктің бірнеше элементтерін бір бапқа біріктіру олардың Топтың қызметіндегі сипаттамалары ескеріле отырып жүргізілді. Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қаржылық есептілік элементтерін айқындауға және оларды тану шартына жауап беретін барлық операциялар мен оқиғалар енгізілген. Топ объектімен байланысты кез келген экономикалық пайда алынатынына немесе жоғалатынына, сондай-ақ объектінің сенімді өлшенуі мүмкін құны немесе бағасы болатынына айтарлықтай дәрежеде сенімді. Шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі баптарды ұсыну және жіктеу бір кезеңнен келесісіне дейін сақталады.

Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау кезінде қабылданған есеп саясаты 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін жасау кезінде қолданылған саясатқа сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірулерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген мынадай стандарттар мен түзетулерді қолданбады:

ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты тану және бағалау, ұсыну және ашу мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа жан-жақты стандарты болып табылатын ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» шығарды. ХҚЕС (IFRS) 17 күшіне енген кезде ол 2005 жылы шығарылған ХҚЕС (IFRS) 4 «Сақтандыру шарттары» стандартын алмастырады. ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан өзгеше сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру) оларды шығаратын ұйымның түріне, сондай-ақ дискрециялық қатысу шарттары бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қарамастан, қолданылады. Қолдану аясынан бірнеше ерекшеліктер бар. ХҚЕС (IFRS) 17 негізгі мақсаты сақтандырушылар үшін неғұрлым тиімді және дәйекті болып табылатын сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады.

Негізінен алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделген ХҚЕС (IFRS) 4 талаптарына қарағанда, ХҚЕС (IFRS) 17 есепке алудың барлық орынды аспектілерін қамтитын сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынады. ХҚЕС (IFRS) 17 негізінде мыналармен толықтырылған жалпы модель жатыр:

Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендіру (ауыспалы сыйақы әдісі). Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттар үшін. Бұл стандарт Топқа қолданылмайды.

ХҚЕС (IAS) 8 «Бухгалтерлік бағалауды анықтау» түзетулері

ХҚЕС (IAS) 8 түзетулерінде бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер мен қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Бұдан басқа, құжатта ұйымның бухгалтерлік бағаларды әзірлеу үшін өлшеу әдістері мен бастапқы деректерді қалай пайдаланатыны түсіндіріледі.

Осы түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

Russell Bedford A+ Partners

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР (жалғасы)

ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер - «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу»

ХҚЕС (IAS) 1 және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер енгізді, онда ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашу кезінде мәнді пікірлерді қолдануға көмектесетін нұсқаулар мен мысалдар бар. Түзетулер ұйымдарға есеп саясатының «елеулі ережелерін» ұйымдардың ашуы туралы талапты есеп саясаты туралы «елеулі ақпаратты» ашу туралы талапқа ауыстыру есебінен, сондай-ақ есеп саясаты туралы ақпаратты ашу туралы шешімдер қабылдау кезінде ұйымдардың маңыздылық ұғымын қалай қолдануға тиіс екендігіне қатысты нұсқауды қосу есебінен есеп саясаты туралы неғұрлым пайдалы ақпаратты ашуға көмектесуі тиіс.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 12 түзетулері - «Бір операция нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салық»

ХҚЕС (IAS) 12 «Пайдаға салынатын салыққа» түзетулер бастапқы тануға қатысты алып тастауды қолдану аясын тарылтады, сондықтан ол жалға алу және пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер сияқты тең салық салынатын және шегерілетін уақытша айырмалардың туындауына әкеп соғатын операцияларға қолданылмайды.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Активтер мен міндеттемелерді ағымдағы және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді ағымдағы (қысқа мерзімді) және ұзақ мерзімді жіктеу негізінде ұсынады. Актив, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сату немесе тұтыну үшін іске асыру көзделеді немесе ол арналса;
- ол негізінен сауда мақсаттарына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде іске асыру болжанып отырса;
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдірсе, ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады.

Барлық өзге активтер ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі. Міндеттеме, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде өтеу болжанып отырса;
- ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталса;
- бірақ есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Топтың есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде міндеттемені өтеуді кейінге қалдыруға сөзсіз құқығы жоқ болса, ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады.

Топ барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау

Әділ құн активті сатқаны үшін алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміле шеңберінде міндеттемені бергені үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта орын алады деп болжайды.

Топтың негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қолжетімділігі болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарыққа қатысушылар пайдалануы мүмкін жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады, бұл ретте нарыққа қатысушылар өздерінің ең жақсы мүдделері үшін әрекет етеді деп болжанады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану арқылы, не осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде экономикалық пайданы генерациялау мүмкіндігін ескереді.

Топ қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді, бұл ретте орынды бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдалана отырып, бағалау әдістемелерін пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей - ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық бағамдалуы (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей - сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын әділ құнды бағалау үшін елеулі бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын бағалау модельдері;
- 3-деңгей - сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын әділ құнды бағалау үшін елеулі бастапқы деректер нарықта байқалмайтын бағалау модельдері.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгей негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар

Тану және есепке алу

Негізгі құралдардың объектілері сатып алу құны бойынша жинақталған тозу мен құнсыздануданболған залалдар шегеріле отырып көрсетіледі.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Құн активті сатып алумен тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Шаруашылық тәсілмен дайындалған немесе салынған активтердің құны материалдар мен тікелей жұмыс күшінің құнын, оларды болжамды пайдалану үшін активті жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты кез келген өзге де шығындарды, сондай-ақ заттарды бөлшектеу мен жою және олар орналасқан учаскені қалпына келтіру жөніндегі шығыстарды және қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындарды қамтиды.

Егер негізгі құралдардың объектісі пайдалы пайдаланудың әртүрлі мерзімі бар жекелеген компоненттерден тұрса, олардың әрқайсысы негізгі құралдардың шоғырландырылған объектісі (маңызды компонент) ретінде ескеріледі.

Негізгі құралдар объектісінің шығуынан кірістің немесе залалдың кез келген сомасы оның шығуынан түскен түсімді оның баланстық құнымен салыстыру арқылы айқындалады және таза кіріс немесе залал құрамында «өзге кірістер» немесе «өзге шығыстар» жолы бойынша нетто-негізде танылады.

Кейінгі шығындар

Негізгі құралдар объектісінің бір бөлігін (елеулі құрамдас бөлігін) ауыстыруға байланысты шығындар, егер Топтың көрсетілген бөлікке байланысты болашақ экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болып табылған және оның құнын сенімді айқындауға болатын жағдайда, осы объектінің баланстық құнын ұлғайтады. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құралдардың объектілерін ағымдағы жөндеуге және оларға қызмет көрсетуге арналған шығыстар олар туындаған сәттегі кірістер мен шығыстарда танылады.

Тозу

Тозу активтің пайдалы қызметінің күтілетін мерзімі ішінде оның тарату құнына дейін тура әдіс бойынша есептеледі. Негізгі құралдардың күтілетін пайдалы қызмет мерзімдері:

	Пайдалы қызмет мерзімі, жыл
Ғимараттар мен құрылыстар	25-50
Компьютерлер және ұйымдастыру техникасы	4-8
Көлік құралдары	4-8
Өзге де негізгі құралдар	3-4

Ұтымды пайдаланудың күтілетін мерзімдері және негізгі құралдардың тарату құны әрбір есепті күнгі жағдай бойынша талданады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Жалға алу кірістерін немесе капитал құнының өсімін алуға немесе екіншісіне арналған, бірақ әдеттегі қызмет барысында сатуға, өндірісте немесе тауарларды немесе қызметтерді жеткізуде пайдалануға не әкімшілік мақсаттарға арналмаған жылжымайтын мүлік. Инвестициялық жылжымайтын мүлік кез келген жинақталған амортизацияны және құнсыздануды кез келген жинақталған шығындарды шегергендегі нақты құны бойынша танылады. Сатып алынған инвестициялық жылжымайтын мүліктің нақты құны сатып алуға арналған шығындарды және сатып алуға байланысты өзге де шығындарды қамтиды.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Өз күшімен тұрғызылған (салынған) жылжымайтын мүлік объектілерінің нақты құнына құрылыс аяқталған күнгі жылжымайтын мүлік құны қосылады. Ғимараттың ажырамас бөлігі болып табылатын жабдықтар мен жарақтандыру заттары инвестициялық жылжымайтын мүліктің бір бөлігі ретінде қарастырылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік негізгі құралдарға қолданылатын қағидаттарға сәйкес амортизацияланады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ ұзақ мерзімді активтердің ағымдағы құнының ықтимал құнсыздануын көрсететін кез келген белгілердің болуын бағалайды. Кез келген осындай белгі анықталған жағдайда активтердің өтелетін құнының ықтимал төмендеуі мәніне бағалау жүзеге асырылады (егер мұндай орын алса). Жеке алынған актив үшін өтелетін құнды бағалау мүмкін болмаған кезде Топ актив тиесілі ақша қаражатын туындататын активтер тобының өтелетін құнын айқындайды.

Өтелетін соманы есептеу

Активтің өтелетін құны оны іске асыруға арналған шығыстарды шегергендегі оны пайдалану құндылығы мен активтің әділ құнының ең үлкен шамасы ретінде айқындалады. Активті пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағаларын және осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салықтарды шегергенге дейін дисконттау мөлшерлемесін қолдана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады.

Ақшалай түсімдерді дербес туындатпайтын активтердің өтелетін құны осы активтер жататын ақшалай түсімдерді туындататын бөлімшенің өтелетін құнының құрамында айқындалады.

Құнсыздануданболған залалдарды қалпына келтіру

Құнсыздануданбұрын танылған залал, егер өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылатын бағаларда өзгерістер болған жағдайда қалпына келтіруге жатады. Құнсыздануданболған залал активтің баланстық құны тозуды немесе амортизацияны шегере отырып айқындалатын баланстық құннан аспайтын дәрежеде ғана қалпына келтіріледі, егер

Қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қауымдасқан ұйым – бұл Топ қызметіне елеулі ықпал ететін ұйым. Елеулі әсер – бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясаты бойынша шешімдер қабылдауға қатысу өкілеттігі, бірақ бұл саясатты бақыламау немесе бірлесіп бақылау.

Топтың оның қауымдасқан ұйымына инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан ұйымға инвестициялар бастапқыда бастапқы құны бойынша танылады. Инвестицияның баланстық құны кейіннен сатып алу күнінен кейін туындайтын қауымдасқан ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның таза активтеріндегі Топтың үлесіндегі өзгерістерді тану салдарынан түзетіледі.

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау

Бір ұйымда қаржы активінің және басқа ұйымда қаржы міндеттемесінің немесе үлестік құралдың туындауына әкеп соғатын кез келген шарт қаржы құралы болып табылады.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері бастапқы тану кезінде кейіннен амортизацияланған құны бойынша, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі. Бастапқы тану кезінде қаржы активтерін жіктеу қаржы активі бойынша ақша ағындары шартында көзделген сипаттамаларға және осы активтерді басқару үшін Топ қолданатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданған саудалық дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ бастапқыда қаржы активтерін пайда немесе залал арқылы әділ емес құны бойынша бағаланатын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданған саудалық дебиторлық берешек ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес айқындалған мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржы активін амортизацияланған құн бойынша немесе өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша жіктеуге және бағалауға болатындай ету үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «тек қана борыш пен пайыздардың негізгі сомасы есебіне төлемдер» болып табылатын ақша ағындарын алуға негізделуі қажет. Мұндай бағалау әрбір құрал деңгейінде жүзеге асырылады. Қаржы активтерін басқару үшін Топ пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын туындату мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқару тәсілін сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алу, қаржы активтерін сату немесе екеуі де салдарынан болатынын анықтайды.

Заңнамада белгіленген мерзімде немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелерге сәйкес (стандартты шарттармен сауда) активтерді жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сатудың барлық операциялары мәміле жасалған күні, яғни Топ өзіне активті сатып алу немесе сату міндеттемесін қабылдаған күні танылады.

Келесі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта жіктей отырып, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- ұйымның қалауы бойынша тануды тоқтату кезінде жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта сыныптамай өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Топ, егер мынадай талаптардың екеуі де орындалса, қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды:

- қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстау болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерде тек қана борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активті тану, оны түрлендіру немесе құнсыздану тоқтатылған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ саудалық дебиторлық берешекті және берілген қарыздарды жатқызады.

Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Топ борыштық құралдарды әділ құн бойынша өзге де жиынтық кіріс арқылы, егер мынадай талаптардың екеуі де орындалса, бағалайды:

- қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу да, қаржы активтерін сату да болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерде тек қана борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді. Өзге де жиынтық кіріс, пайыздық кіріс, валюта бағамдарын қайта бағалау және құнсызданудан болатын залалдар немесе осындай шығындарды қалпына келтіру арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар жағдайында пайда немесе залал туралы есепте танылады және амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері жағдайындағыдай есептеледі. Әділ құнның қалған өзгерістері өзге де жиынтық кірістің құрамында танылады. Тану тоқтатылған кезде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған әділ құн өзгерістерінің жинақталған сомасы пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі. Топта өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар жоқ.

Топтың қалауы бойынша өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар)

Бастапқы тану кезінде Топ өз қалауы бойынша кейіннен оны жою құқығынсыз, егер олар ХҚЕС (IAS) 32 «Қаржы активтері: ұсыну» сәйкес меншікті капиталды айқындауға жауап берсе және саудаға арналмаған болса, инвестицияларды өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде үлестік құралдарға жіктей алады. Мұндай жіктеу туралы шешім әрбір құрал бойынша жеке қабылданады. Мұндай қаржылық активтер бойынша пайда мен залалдар ешқашан пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелмейді.

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты саудаға арналған қаржы активтерін, бастапқы тану кезінде Топтың қалауы бойынша Топтың қалауы бойынша жіктелген пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін немесе міндетті түрде әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қамтиды. Егер қаржылық активтер таяу болашақта сату мақсатында сатып алынса, олар саудаға арналған ретінде жіктеледі.

Оқшауланған кіріктірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, сондай-ақ олар Топтың қалауы бойынша тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған ретінде жіктеледі. Ақша ағындары тек қана борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеледі және бағаланады. Жоғарыда сипатталғандай, амортизацияланған құны бойынша немесе өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде борыштық құралдарды жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, егер осындай жіктеу есептік сәйкессіздікті жоятын немесе едәуір азайтатын болса, бастапқы тану кезінде Топ өз қалауы бойынша борыштық құралдарды пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құн бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгерістері пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе - қолдануға болатын жерде - қаржы активінің бір бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі өткен болса;
- Топ активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын берсе не «транзиттік» келісім бойынша елеулі кідіріссіз және толық көлемде алынатын ақша ағындарын үшінші тарапқа төлеу жөнінде өзіне міндеттеме алса;
- Топ активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайдаларды берсе, не (б) Топ активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайдаларды бермесе, бірақ өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды тапсырса, танылуын тоқтатады (яғни Топтың қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есебінен алынып тасталады).

Егер Топ активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдаларды сақтағанын, егер солай болса, қандай көлемде сақтағанын бағалайды. Егер Топ активтен түскен барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті оған өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде тануды жалғастырады, Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтын жалғасатын қатысу мынадай шамалардың ең азы бойынша бағаланады: активтің бастапқы баланстық құны немесе Топтан төленуі талап етілуі мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

Құрал шарттарының елеулі түрленуіне байланысты тануды тоқтату

Егер шарттың талаптары мәні бойынша жаңа қарыз болатындай қайта қаралатын болса, ал айырма құнсыздануан болған залал танылғанға дейін тануды тоқтатудан пайда немесе залал ретінде танылатын болса, Топ қаржылық активті (берілген қарыздарды) тануды тоқтатады.

Бастапқы тану кезінде құрылған қарыз сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (бұдан әрі «СҚКҚ») қаржы активі болып есептелетін жағдайларды қоспағанда, қарыздар күтілетін кредиттік залалдарды (бұдан әрі «ККЗ») бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады.

Елеулі түрлендіруге байланысты қаржы активтерін тануды тоқтату қажеттігін бағалау кезінде Топ өзгелермен қатар мынадай факторларды қарастырады:

- кредит валютасының өзгеруі;
- үлестік құрамдас бөлікті қосу;
- контрагенттің өзгеруі;
- модификацияның құрал бұдан былай SPPI тестінің критерийлеріне жауап бермеуіне алып келетіні.

Топ қолда бар қаржылық міндеттеме сол кредитормен, бірақ елеулі ерекшеленетін талаптармен ауыстырылғанда немесе егер қолда бар міндеттеменің талаптары елеулі түрде түрлендірілсе, қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме (бұдан әрі - «ТПМ») бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша ағындарының келтірілген құны қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10%-ға ерекшеленетін болса, қаржылық міндеттемелер үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі қаржылық міндеттемеге.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Егер түрлендіру ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Топ түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды таниды (құнсыздануданболған залал танылғанға дейін қаржы активтері үшін).

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Күтілетін кредиттік залалдар екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары жағдайында келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар салдарынан туындауы мүмкін кредиттік залалдарға қатысты (12 айлық күтілетін кредиттік залалдар) шығындарға бағалау резерві құрылады. Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекел едәуір ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзіміне қарамастан (бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде күтілетін кредиттік залалдарға қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады.

Ақша қаражатына және олардың баламаларына қатысты Топ 12 айлық кезеңде күтілетін кредиттік залалдарды есептейді. 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар - бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдарды білдіретін бүкіл мерзімдегі кредиттік залалдардың бір бөлігі. Алайда, бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел едәуір ұлғайған жағдайда шығындарға арналған бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада бағаланады.

Топ, егер шарт бойынша төлемдер 30 күннен астам мерзімге кешіктірілсе, кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болды деп есептейді. Сондай-ақ, егер шарт бойынша төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептеледі. Алайда белгілі бір жағдайларда, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстайтын кредиттік сапаны арттыру тетіктерін ескермей, Топтың шарт бойынша көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алуы екіталай екенін көрсетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келуі мүмкін.

Бағалау топтық негізде жүзеге асырылатын қаржы активтерін топтастыру

Ұқсас активтер тобы бойынша топтық негізде ККЗ-ны бағалау жағдайында Топ бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болғанын бағалаудың осындай қағидаттарын қолданады.

Төменде келтірілген факторларға байланысты Топ ККЗ-ны не жеке, не топтық негізде бағалайды.

Топ жеке негізде ККЗ-ны бағалайтын активтердің түрлері мыналарды қамтиды:

- қаржы активтерінің түріне қарамастан 3-кезеңнің барлық активтері;
- қарыздар портфеліндегі ірі және бірегей құралдар (қарыздардың жалпы портфелінің 5%-дан астамы).

Топ топтық негізде ККЗ-ны бағалайтын активтердің түрлері мыналарды қамтиды:

- жеке және заңды тұлғаларға кредит беру портфелі шеңберіндегі шағын және стандартты активтер.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Топ осы қаржы активтерін төменде көрсетілген олардың ішкі және сыртқы сипаттамаларына байланысты біртекті топтарға біріктіреді:

- өнімнің түрі;
- қарыз алушының географиялық орналасқан жері;
- кредит қаражатын пайдалану;
- қаржы құралының құны.

Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Топ қаржы активтерін былайша топтастырады:

1-кезең	Кредитті бастапқы тану кезінде Топ 12 айлық ККЗ-ға тең сомада құнсыздануға арналған резервті таниды. 1-кезеңге сондай-ақ берілген қарыздар жатады, олар бойынша кредиттік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін азайды.
2-кезең	Егер қарыздар бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап едәуір ұлғайса, Топ бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада құнсыздануға арналған резервті таниды. 2-кезеңге сондай-ақ берілген қарыздар жатады, олар бойынша кредиттік тәуекел 3-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін азайды.
3-кезең	Кредиттік құнсызданған болып табылатын қарыздар. Топ бүкіл мерзім үшін ККЗ-ға тең сомада құнсыздануға арналған резервті таниды.
СҚКҚ	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) қаржы активтері - бұл бастапқы тану сәтінде кредиттік құнсыздану болған активтер. СҚКҚ-ны бастапқы тану кезінде қаржы активтері әділ құн бойынша ескеріледі және кейіннен олар бойынша пайыздық кіріс кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген ТПМ негізінде танылады. ККЗ резерві күтілетін кредиттік залалдар сомасының өзгеруі болған көлемде ғана танылады немесе танылуын тоқтатады.

Егер Топта қаржы активін толық көлемде немесе оның бір бөлігін өтеуге қатысты негізделген болжамдар болмаса, онда осы қаржы активінің жалпы баланстық құнын азайту қажет. Мұндай азаю қаржы активін тануды (ішінара) тоқтату ретінде қарастырылады.

Күтілетін кредиттік залалдарды есептеу

Топ СТПМ немесе оның шамамен алғандағы мәнін пайдалана отырып дисконтталатын ақша қаражатының күтілетін толық алынбауын бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып сараланған екі сценарий («базалық» және «қолайсыз» сценарий) негізінде ККЗ есептейді. Ақша қаражатын толық алмау - бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма.

ККЗ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтер мыналар болып табылады:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы (PD) берілген уақыт аралығында дефолт ықтималдығын есептік бағалауды білдіреді. Егер активті тану тоқтатылмаса және ол бұрынғысынша портфельдің бір бөлігі болып табылса, қаралып отырған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана дефолт болуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшырайтын шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) шартта немесе өзгеше түрде көзделген борыш пен пайыздардың негізгі сомасын төлеуді қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманы есептік бағалауды білдіреді төлемдерді кешіктіру.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD) белгілі бір уақыт сәтінде дефолт туындаған жағдайда туындайтын шығындарды есептік бағалауды білдіреді. LGD шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде күтетін ақша ағындары арасындағы айырма ретінде есептеледі. Бұл көрсеткіш әдетте EAD қатысты пайызбен көрсетіледі.

ККЗ-ны бағалау кезінде Топ екі сценарийді қарастырады: базалық және қолайсыз. Бірнеше сценарийді пайдаланудың мақсаты ҰББ-ға макроэкономикалық факторлар туралы жорамалдардың сызықтық емес әсерін модельдеу болып табылады. «Базалық» сценарий 75%, ал «қолайсыз» сценарий - 25% ықтималдыққа ие. Олардың әрқайсысы үшін өзінің PD, EAD және LGD көрсеткіштері белгіленеді. Бұл орынды болған кезде көптеген сценарийлерді бағалау дефолт болған кредиттерді өтеу күтілетін тәсілді, оның ішінде кредиттік сапаның жақсару ықтималдығын, сондай-ақ қамтамасыз ету құны мен активті сату нәтижесінде алынуы мүмкін соманы ескереді.

Күтілетін кредиттік залалдар есептелетін ең жоғары кезең – егер Топтың осы құралды ертерек қайтарып алуға заңды құқығы болмаса, бұл қаржы құралының шартта көзделген қолданылу мерзімі.

Құнсызданудан болған залалдар және оларды өтеу ескеріледі және олар туралы ақпарат қаржы активтерінің жалпы баланстық құнын түзету ретінде көрсетілетін пайдадан немесе түрлендіруден болған шығындардан бөлек ұсынылады.

Болжамды ақпарат

ККЗ-ны анықтаудың өз модельдерінде Топ бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең спектрін пайдаланады:

- ЖІӨ-нің өсуі;
- инфляция;
- мұнайдың бағасы.

ККЗ есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер мен модельдер шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсыну күніне нарықтың барлық сипаттамаларын әрдайым көрсете бермейді. Мұны көрсету үшін, егер мұндай айырмашылықтар елеулі болып табылса, кейде уақытша түзетулер ретінде сапалық түзетулер немесе салулар жүргізіледі.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер, кредиттер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе Топтың қалауы бойынша тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде жіктелген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда мәміле бойынша оларға тікелей қатысты шығындарды шегергенде (кредиторлық берешек жағдайында) әділ құн бойынша танылады. Қаржылық міндеттемелер Топ қарыздарды, саудалық және өзге де кредиторлық берешекті, қаржылық жалдау бойынша міндеттемелерді қамтиды.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Келесі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былайша жіктеуге байланысты: Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер «Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санаты саудаға арналған қаржылық міндеттемелерді және бастапқы тану кезінде Топтың қалауы бойынша жіктелген пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді қамтиды шығын. Қаржылық міндеттемелер, егер олар таяу болашақта кері сатып алу мақсатында жұмсалған болса, саудаға арналған ретінде жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе залал пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Бастапқы тану кезінде Топтың қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек ХҚЕС (IFRS) 9 критерийлері сақталған кезде жатқызылады. Топтың өзінің қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржылық міндеттемелері болмайды.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданылу мерзімі аяқталса, қаржылық міндеттемені тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме елеулі ерекшеленетін шарттарда сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемемен ауыстырылса немесе егер қолда бар міндеттеменің талаптары едәуір өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте немесе капиталдың өзге де құрамдауышында танылады.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өзара есеп айырысуға жатады, ал нетто-сома қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қазіргі сәтте танылған сомаларды өзара есеп айырысуға заңды қорғалатын құқық болған және нетто-негізде есеп айырысу, активтерді сату және сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеу ниеті болған кезде ұсынылуға тиіс.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнның немесе сатудың таза құнының ең аз мәні бойынша көрсетіледі. Сатудың таза құны өндірісті аяқтауға арналған шығыстар мен сату жөніндегі шығыстарды шегергендегі әдеттегі қызмет процесіндегі сатудың есепті бағасын білдіреді. Сатудың таза құны тауарды аяқтауға, маркетингке, сатуға және жеткізуге байланысты барлық болжамды шығындарды шегергендегі сатудың ықтимал құнын бағалауға негізделген.

Қорлардың өзіндік құны сатып алуға, қайта өңдеуге арналған барлық шығындарды және өзге де шығындарды, оның ішінде қорларды олардың ағымдағы жай-күйіне және олардың ағымдағы орналасқан жеріне дейін жеткізу мақсатында жүргізілген өтелмейтін салықтар мен баждарды қамтиды.

Қорларды қызметтің өзіндік құнына және кезең шығыстарына есептен шығару орташа өлшенген құн әдісі бойынша жүргізіледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаты банктердегі ақша қаражатын және қысқа мерзімді банк салымдарын қамтиды.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты

ҚР Қаржы министрлігі Қазынашылық комитетінің Алматы қаласы бойынша Қазынашылық департаментінің шотында көрсетілген ақшалай қаражат «Алматы қаласының № 3 коммуналдық автобус паркі» және «Алматы қаласындағы халық пен құтқарушыларды оқытудың симуляциялық оқу-әдістемелік орталығы» инвестициялық жобаларын іске асыру мақсатында бөлінді. Осы шотта көрсетілген ақша қаражаты инвестициялық жобалар бойынша төлемдерді жүзеге асыру үшін ғана пайдаланылуы мүмкін. Егер ақша қаражаты есепті күннен бастап 12 (он екі) айға дейінгі кезеңде пайдаланылуы қандай да бір түрде шектелген болса, мұндай ақша қаражаты қысқа мерзімді активтер ретінде жіктеледі және тиісінше шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулерде ашылады. Егер ақша қаражаты есепті күннен бастап 12 (он екі) айдан астам кезеңде пайдаланылуы шектелген болса, мұндай ақша қаражаты ұзақ мерзімді активтердің құрамында көрсетіледі.

Еңбекке ақы төлеу шығыстары және байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына жарналарға, жыл сайынғы ақылы демалыстар мен аурухана демалыстарына және сыйлықақыларға арналған шығыстар Топ қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Топ өз қызметкерлерінің атынан Қазақстан Республикасының заң талаптарында көзделген зейнетақы және демалыс жәрдемақыларын төлейді. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Топ бірыңғай мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қорына аударымдар ретінде қызметкерлердің жалақысының 10% -ы мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырады.

Қызметкерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Топтың қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және зейнеткерлікке шыққан қызметкерлерге барлық кейінгі төлемдерді бірыңғай мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қоры жүзеге асырады. «Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру туралы» ҚР Заңына сәйкес Топ ай сайын МӘМС 3% және МӘМС жарналарын қызметкерлер кірісінің 2% аударады.

Жалдау

Шартты жасасу сәтінде Топ келісімнің жалдау болып табылатындығын не онда жалдау белгілері бар-болмайтындығын бағалайды, яғни Топ шарттың сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығын өтеуге белгілі бір уақыт кезеңі ішінде беретіндігін айқындайды.

Топ жалға алушы ретінде

Топ қысқа мерзімді жалдауға қатысты танудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына қолданады. жалдау басталған күні жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және базалық активті сатып алуға опционды қамтымайтын шарттарға). Топ құны төмен деп есептелетін жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалдауға қатысты танудан босатуды да қолданады. Құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау және жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады. Топ жалға беру басталған күнгі пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды (яғни базалық актив пайдалану үшін қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизация мен құнсыздануды жинақталған залалдар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны жалға алу бойынша танылған міндеттемелердің шамасын, жалға алу басталған күні немесе жалға алу бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергендегі осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындарды және жалдау төлемдерін қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқасы бойына желілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтерді пайдалы пайдалану болжамды мерзімі.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Топ жалға беруші ретінде

Активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар Топта қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Пайда болатын жалдау кірісі жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына байланысты пайда немесе залал есебінде және өзге де жиынтық кірісте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасасу кезінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде жалдаудан түскен кіріс сияқты негізде танылады. Шартты жалдау ақысы ол алынған кезеңдегі түсімнің құрамында танылады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топтың қызметі инвестициялық жобаларды әзірлеумен, өзге қорларды іске асырумен байланысты қызметтерді және сенімгерлік басқаруды жүзеге асырумен байланысты қызметтерді қамтуы мүмкін өз қызметінің түрі бойынша қызметтер көрсетумен байланысты.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді бақылау сатып алушыға берілгенде және Топ осындай тауарларға немесе көрсетілетін қызметтерге айырбасқа алу құқығын күтетін өтеуді көрсететін сомада бағаланғанда танылады. Топ өзі жасасқан, түсім алуды көздейтін шарттарда принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді, өйткені Топ тауарлар мен қызметтерді оларды сатып алушыға бергенге дейін бақылайды.

Топ сатып алушылармен жасасатын тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді сатуға арналған шарттар, әдетте, орындауға бір міндетті қамтиды. Топ түсім активтерді бақылау сатып алушыға берілетін белгілі бір уақытта танылуы тиіс деген қорытындыға келді, бұл, әдетте, тауарларды жеткізу және қызметтерді ұсыну кезінде болады.

Топта ауыспалы өтеудің әсері жоқ, өйткені шартта орындауға жекелеген міндеттерді білдіретін басқа уәделер көзделмеген (мысалы, кепілдіктер, сатып алушылардың адалдық бағдарламасы бойынша берілетін жүлде баллдары), оларға мәміле бағасының бір бөлігін бөлу қажет. Әдетте, Топ сатып алушылардан тауарлар мен қызметтер ұсынылғаннан кейін төлемдер алады. Сирек жағдайларда Топ қысқа мерзімді аванстық төлемдер алады. ХҚЕС (IFRS) 15 көзделген практикалық сипаттағы оңайлатуды пайдалану нәтижесінде, егер ол шарт жасасу кезінде уәде берілген тауарды немесе қызметті сатып алушыға беру мен сатып алушының осындай тауарға немесе қызметке ақы төлеуі арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтсе, Топ қаржыландырудың елеулі құрауышының әсерін ескере отырып, уәде берілген өтеу сомасын түзетпейді.

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив Топтың сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбасқа өтем алу құқығы болып табылады. Егер Топ тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді сатып алушыға сатып алушы өтем төлегенге дейін немесе өтем төленуге жататын кезге дейін берсе, шартты болып табылатын алынған өтемге қатысты шарт бойынша актив танылады.

Саудалық дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек Топтың өтеуге құқығын білдіреді, ол сөзсіз болып табылады (яғни мұндай өтем төленуге тиіс болатын сәттің басталуы уақыттың өтуіне ғана байланысты болса). Қаржы активтеріне қатысты есеп саясаты ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» бөлімінде қаралады.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл Топ сатып алушыдан өтем алатын (не алған) тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді сатып алушыға беру міндеті. Егер сатып алушы өтемді Топ сатып алушыға тауарды немесе қызметті бермес бұрын төлесе, төлем жүзеге асырылған сәтте немесе төлем төленуге жататын сәтте (бұрын не болғанына байланысты) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындаған кезде түсім ретінде танылады.

Қайтару құқығына байланысты туындайтын активтер мен міндеттемелер

Топта шартта сатып алушының тауарларды қайтару құқығы көзделмеген, тиісінше сатып алушының тауарларды қайтару құқығына қатысты активтер мен міндеттемелер жоқ.

Пайыздық кірісті тану

Амортизацияланған құны (бұдан әрі «АҚ») бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары және ұйымның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны (бұдан әрі «ПЗӘҚ») бойынша бағаланатындар ретінде жіктелген қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі. Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн (бұдан әрі «ӨЖКӘҚ») бойынша бағаланатын пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме (бұдан әрі «ТПМ») - қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде немесе неғұрлым қысқа кезең болатын жерде қаржы активінің таза баланстық құнына дейін дәл есепті болашақ ақша түсімдерін дисконттайтын мөлшерлеме.

ТПМ (және, демек, активтің амортизацияланған құны) сатып алу кезінде алынған дисконтты немесе сыйлықақыны, ТПМ ажырамас бөлігі болып табылатын сыйақылар мен шығындарды ескере отырып есептеледі. Топ қарыздың күтілетін қолданылу мерзімі ішінде кірістіліктің тұрақты нормасын ең үздік есептік бағалауды білдіретін кірістілік нормасын пайдалана отырып пайыздық кірісті таниды. Демек, ол әртүрлі кезеңдерде қолданылатын әлеуетті әртүрлі пайыздық мөлшерлемелердің және құралдың өмірлік циклінің өзге де сипаттамаларының әсерін таниды. Егер қаржы активтері бойынша ақша ағындарына қатысты күтулер кредиттік тәуекелмен байланысты емес себептер бойынша қайта қаралатын болса, түзету қаржылық жағдай туралы есепте активтің баланстық құнының оң немесе теріс өзгеруі ретінде және пайыздық кірістің ұлғаюы немесе азаюы ретінде ескеріледі. Осы түзетудің шамасы кейіннен амортизацияланады және пайыздық кіріс ретінде пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Топ кредиттік құнсызданған қаржы активтерінен басқа, қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына ТПМ қолдана отырып, пайыздық кірісті есептейді.

Кредит құнсызданатын және тиісінше 3-кезеңге жататын қаржы активі жағдайында Топ осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, пайыздық кірісті есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және ол енді кредиттік құнсызданған болып табылмаса, Топ жалпы құн негізінде пайыздық кірісті есептеуге қайтарылады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс «Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша таза пайда/(залал)» баптарының құрамында шарттық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып танылады.

Табыс салығы бойынша шығыстар

Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы кезеңнің табыс салығын және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы бойынша шығыстар оның капиталда танылатын операцияларға жататын бөлігін қоспағанда, кірістер мен шығыстарда көрсетіледі, мұндай жағдайда ол да капиталда танылады.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Ағымдағы табыс салығы жыл ішіндегі салық салынатын табысқа қатысты төленуге жататын салық сомасын, сондай-ақ өткен жылдар ішіндегі табыс салығын төлеу жөніндегі міндеттеменің шамасына барлық түзетулерді білдіреді.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалардың арасындағы уақытша айырмаларды айқындау арқылы баланстық әдісті пайдалана отырып айқындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері бухгалтерлік теңгерім күніне күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген салық салу мөлшерлемелерін (және салық заңнамасын) негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені өтеу кезеңіне қолданылатын күтілетін салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта осы активтің сомасына азайтылуы мүмкін салық салынатын кірісті алу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің сомасы тиісті салық жеңілдігінің іске асырылу ықтималдығы жоқ дәрежеде азаяды.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, егер ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелерінің есебіне есепке жатқызудың заңды бекітілген құқығы болса және егер кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салу объектісіне және сол бір салық органына жататын болса, есепке алынады.

Байланысты тараптармен операциялар

ХБЕС 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» сәйкес Топ байланысты тараптар арасындағы өзара қатынастардың сипатын, сондай-ақ осы өзара қатынастардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әлеуетті әсерін түсіну үшін қажетті осы операциялар және өзара есеп айырысулардың өтелмеген қалдықтары туралы ақпаратты ашады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдеріне елеулі әсер етуді бақылау немесе жүзеге асыру мүмкіндігі бар тараптар байланысты болып есептеледі. Тараптар байланысты болып табыла ма деген мәселені шешу кезінде олардың тек заңдық нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны назарға алынады.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Кірісті іске асыру іс жүзінде мүмкін болғанда, онда тиісті актив шартты болып табылмайды және оны тану орынды болып табылады.

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Егер ресурстардың жылыстау мүмкіндігі шамалы болып табылмаса, олар ашылады.

Белгісіз салықтық позициялар

Басшылық әрбір есепті кезеңнің соңында Топтың белгіленбеген салықтық позицияларына қайта бағалау жүргізеді. Міндеттемелер басшылықтың бағалауы бойынша осы позицияларды салық органдары даулаған жағдайда қосымша салықтық есептеулерге әкелуі мүмкін пайда салығының позициялары бойынша көрсетіледі. Мұндай бағалау есепті кезеңнің соңында қолданыста болған немесе мәні бойынша күшіне енген салық заңнамасын түсіндіру және осындай мәселелер бойынша соттың кез келген белгілі қаулысы немесе өзге де шешімі негізінде орындалады. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, айыппұлдар, өсімпұлдар мен салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есепті кезеңнің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды ең жақсы бағалауы негізінде көрсетіледі.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті кезең аяқталғаннан кейін басталған, есепті күні болған шарттардың дәлелін ұсынатын оқиғалар (түзету оқиғалары) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті кезең аяқталғаннан кейін туындаған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертулерде ашылады.

Елеулі бухгалтерлік пайымдаулар, бағалаулар және жорамалдар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте ұсынылатын түсім, шығыстар, активтер мен міндеттемелер сомасына, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін есепті кезеңнің аяғында пайымдаулар енгізуді және бағалау мәндерін айқындауды талап етеді. Алайда, осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік болашақта осындай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтің немесе міндеттемелердің баланстық құнына елеулі түзетулерді талап етуі мүмкін нәтижелерге әкелуі мүмкін.

Келесі қаржы жылының ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзетулерге себеп болуы мүмкін есепті күнгі бағалауда болашақ туралы негізгі жорамалдар және өзге де негізгі белгісіздік көздері төменде қарастырылады. Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген.

Алайда, ағымдағы жағдайлар мен болашаққа қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топтың бақылауынсыз жағдайларға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың болуына қарай жорамалдарда көрсетіледі.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Топ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімді танудың шамасы мен мерзімдеріне елеулі әсер ететін мынадай пайымдауларды пайдаланды:

Сенімгерлік басқару қызметтерін көрсету және сауда павильондары мен жабдықтарды жалға беру қызметтері шарттарында орындауға міндеттерді сәйкестендіру;

Топ тауарларды жеткізу шартында орындауға бір міндет – тауарды жеткізу міндеті көзделгенін анықтады.

Операциялық жалдауға берілген сауда павильондары мен жабдықтарынан түсетін табыс жалдау мерзімі ішінде желілік әдіс бойынша есепке алынады және оның операциялық сипатына байланысты пайда мен залал туралы шоғырландырылған есепте кірістер құрамына енгізіледі.

Қаржы активтері бойынша құнсыздануданболған залалдар

Қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша құнсыздануданболатын залалдарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, құнсыздануданболатын залалдарды айқындау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу шамасы мен мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау өзгерістер құнсыздануға арналған резервтердің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін бірқатар факторларға байланысты болады.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Топтың ККЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректерді таңдауға және олардың өзара тәуелділігіне қатысты бірқатар базалық жорамалдарды қамтитын күрделі үлгілердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есептік бағалар болып саналатын ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюының болғанын бағалау үшін Топ пайдаланатын өлшемшарттар, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға арналған резерв бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалануға тиіс және сапалық бағалау;
- қаржы активтерін олар бойынша топтық негізде бағаланатын топтарға біріктіру;
- әртүрлі формулалар мен бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, ККЗ есептеу модельдерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды, сондай-ақ PD, EAD және LGD көрсеткіштеріне әсерін айқындау;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды ККЗ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

Топтың саясаты нақты шығындарды ескере отырып, үлгілерді ұдайы қайта қарауды және қажет болған жағдайда оларды түзетуді білдіреді.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құнын жіктеу және бағалау

Инвестициялық жылжымайтын мүлік Топтың қызметінде пайдалану үшін де, операциялық қызметте сату үшін де қолданылмайтын, бірінші кезекте жалға беруден кіріс және капитал құнының өсімінен кіріс алу үшін ұсталатын жер учаскелерін, ғимараттар мен сауда павильондарын қамтиды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік бухгалтерлік есепте бастапқы құны бойынша жинақталған тозу мен құнсыздану бойынша жинақталған залалдар шегеріле отырып көрсетіледі. Әділ құн ұқсас сипаттамалары мен орналасқан жері бар жылжымайтын мүлікпен жақында жасалған мәмілелер негізінде айқындалады.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін ең болмағанда әрбір қаржы жылының соңында бағалайды және егер күту алдыңғы бағалаулардан өзгеше болса, өзгерістер ХБЕС 8 «Есеп саясаты, есеп айырысу бағаларындағы өзгерістер және қателер» сәйкес есеп айырысу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі. Бұл бағалаулар негізгі құралдардың баланстық құнының және пайда мен залалдар туралы есепте танылған тозудың және өзге де жиынтық кірістің сомасына елеулі әсер етуі мүмкін. Есепті күні басшылық негізгі құралдардың қалған қызмет ету мерзіміне баға берді және негізгі құралдардың қызмет ету мерзімін қайта қарау талап етілмейді деген қорытындыға келді.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмашылықтар мен мұндай шығыстардың коммерциялық сипаты негізделетін елеулі ықтималдық бар дәрежеде пайдаланылмаған барлық салық залалдары бойынша танылады. Болашақтағы салық салынатын пайданың ықтимал мерзімдері мен мөлшері, сондай-ақ салықтық жоспарлаудың болашақ стратегиялары негізінде қаржылық есептілікте тануға болатын кейінге қалдырылған салық бойынша активтердің сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет.

Топ салықтардың қосымша сомаларының туындау мүмкіндігін бағалау негізінде салық міндеттемелерін таниды. Ұсталған салықтардың түпкілікті сомалары бастапқы танылған сомалардан ерекшеленетін жағдайларда, мұндай айырмалар осындай салық шығыстары жұмсалған кезеңдегі кейінге қалдырылған салық бойынша шығысқа әсер етеді.

Russell Bedford A+ Partners

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салық салу

Салықтық тәуекелдерді бағалау кезінде басшылық ықтимал міндеттемелер ретінде Топ даулай алмайтын не егер салық органдары тарапынан бағаланатын болса, табысты даулай алады деп санамайтын салық позицияларының белгілі салаларын қарайды. Мұндай анықтамалар елеулі пайымдауларды көздейді және салық заңнамасы мен нормативтік актілердегі өзгерістер, салық түсімдерінен күтілетін нәтижелерді және салық органдарының салықтық тексеру нәтижелерін айқындау нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

5. САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТ

Жыл ішінде қаржылық есептілікті ұсыну форматы өзгерген кезде салыстырмалы деректерге оларды ұсынудың жаңа форматына сәйкес келтіру үшін тиісті өзгерістер енгізіледі.

Тиісті баптарды қайта жіктеу нәтижесінде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің мынадай көрсеткіштері қайта қаралды:

2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп

мың теңге	31.12.2022, қайта жіктеуге дейін	Қайта жіктеу	31.12.2022, қайта жіктелгеннен кейін
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	14,597,467	(1,948,641)	12,648,826
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	142,487	5,079,745	5,222,232
Қысқа мерзімді қаржы активтері	7,955,702	(3,131,104)	4,824,598
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	65,689,724	(65,689,724)	–
Ақша қаражаты және олардың баламалары	37,807,279	65,689,724	103,497,003
	126,192,659	**–**	**126,192,659**
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Акционерлік капитал	178,811,316	6,392,998	185,204,314
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар	–	(6,392,998)	(6,392,998)
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	499	(499)	–
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	213,621	67,999	281,620
Салықтар мен төлемдер	228,533	(130,103)	98,430
Корпоративтік табыс салығы бойынша берешек	–	130,103	130,103
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	67,500	(67,500)	–
	179,321,469	**–**	**179,321,469**

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп

мың теңге	2022 жыл, қайта жіктеуге дейін	Қайта жіктеу	2022 жыл, қайта жіктелгеннен кейін
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	3,931,531	(18,628)	3,912,903
Сату бойынша шығыстар	(83,688)	(50,704)	(134,392)
Әкімшілік шығыстар	(3,200,026)	50,704	(3,149,322)
Қаржылық кірістер	8,190,561	(8,190,561)	–
Қаржылық шығыстар	(1,893,173)	1,893,173	–
Қаржылық кірістер/шығыстар, нетто	–	6,316,016	6,316,016
	6,945,205	**–**	**6,945,205**

Russell Bedford A+ Partners

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

мың теңге	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Басқалар	Жиыны
Құны						
2022 жылдың 1 қаңтарына	**41,095**	**1,657,242**	**255,034**	**35,667**	**282,029**	**2,271,067**
Түсім	1,132,357	443,802	–	–	82,812	1,658,971
Жаңғырту,қайта жіктеу	–	258,469	1,122	–	573	260,164
Істен шығу	–	(904,496)	(1,914)	–	(658)	(907,068)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**1,173,452**	**1,455,017**	**254,242**	**35,667**	**364,756**	**3,283,134**
Түсім	75,293	9,125,273	1,220,570	15,500	50,331	10,486,967
Істен шығу	–	(683,599)	(839)	–	(27,812)	(712,250)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**1,248,745**	**9,896,691**	**1,473,973**	**51,167**	**387,275**	**13,057,851**
Жинақталған тозу						–
2022 жылдың 1 қаңтарына	**–**	**(135,253)**	**(67,610)**	**(12,729)**	**(136,415)**	**(352,007)**
Жыл ішіндегі тозу	–	(65,938)	(32,931)	(5,236)	(57,486)	(161,591)
Істен шығу	–	36,008	1,760	–	480	38,248
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**–**	**(165,183)**	**(98,781)**	**(17,965)**	**(193,421)**	**(475,350)**
Жыл ішіндегі тозу	–	(396,408)	(81,087)	(5,150)	(56,023)	(538,668)
Істен шығу	–	20,640	686	–	27,246	48,572
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**–**	**(540,951)**	**(179,182)**	**(23,115)**	**(222,198)**	**(965,446)**
Баланстық құн						–
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**1,173,452**	**1,289,834**	**155,461**	**17,702**	**171,335**	**2,807,784**
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**1,248,745**	**9,355,740**	**1,294,791**	**28,052**	**165,077**	**12,092,405**

7. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ МҮЛІК

мың теңге	Жер	Ғимараттар мен құрылыстар	Басқалар	Жиыны
Бастапқы құны				
2022 жылдың 1 қаңтарына	**64,910,063**	**813,880**	**38,023**	**65,761,966**
Басқа баптардан қайта жіктеу	-	308,378	-	308,378
Капиталға жарналар	-	134,425	579	135,004
Істен шығу	(23,875)	(228,594)	-	(252,469)
Істен шығулар бойынша тозу	-	(46,499)	-	(46,499)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**64,886,188**	**981,590**	**38,602**	**65,906,380**
Түсімдер	-	152,703	-	152,703
Істен шығу	(59,730,912)	(206,155)	-	(59,937,067)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**5,155,276**	**928,138**	**38,602**	**6,122,016**
Жинақталған тозу				-
2022 жылдың 1 қаңтарына	**-**	**(171,369)**	**(25,212)**	**(196,581)**
Бір жылға есептелді	-	(46,409)	(2,553)	(48,962)
Істен шығулар бойынша тозу	-	46,498	-	46,498
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**-**	**(171,280)**	**(27,765)**	**(199,045)**
Ғимараттың құнсыздануынан болған залалды қалпына келтіру	-	61,096	-	61,096
2022 жылғы 31 желтоқсанда қалпына келтірілгеннен кейін	**-**	**(110,184)**	**(27,765)**	**(137,949)**
Бір жылға есептелді	-	(49,586)	(2,608)	(52,194)
Істен шығу	-	18,355	-	18,355
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**-**	**(141,415)**	**(30,373)**	**(171,788)**
Құнсыздануға резервті есептеу	-	(45,109)	(491)	(45,600)
2023 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздануан кейін	**-**	**(186,524)**	**(30,864)**	**(217,388)**
Баланстық құн				
2022 жылғы 31 желтоқсанға	**64,886,188**	**871,406**	**10,837**	**65,768,431**
2023 жылғы 31 желтоқсанға	**5,155,276**	**741,614**	**7,738**	**5,904,628**

Топтың инвестициялық мүлкіне Алматы қаласында орналасқан жалға алуға арналған жылжымайтын мүлік кіреді.

Russelford A+ Partners

8. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Ұзақ мерзімді бөлім		
Үшінші тараптарға берілген қарыздар	388,000	988,000
Шағын және орта бизнеске кредит беру	15,590,749	12,034,371
Дисконт	(58,704)	(120,207)
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(251,674)	(253,338)
Ұзақ мерзімді қаржы активтерінің жиыны	**15,668,371**	**12,648,826**
Ағымдағы бөлік		
Үшінші тараптарға берілген қарыздар	2,830,508	4,967,405
Шағын және орта бизнеске кредит беру	95,652	107,193
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(168,000)	(250,000)
Ағымдағы қаржы активтерінің жиыны	**2,758,160**	**4,824,598**
Қаржы активтерінің жиыны	**18,426,531**	**17,473,424**

Үшінші тараптарға берілген қарыздар

Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысында көзделген әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларының бағасын ұстап тұру жөніндегі іс-шаралар шеңберінде Топ сыйақының пайыздық мөлшерлемесі 0.01% болатын қысқа мерзімді қарыздар береді.

Шағын және орта бизнеске кредит беру

Топ кәсіпкерлік мақсаттарға Алматы қаласының шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне жылдық 2% -12% жеңілдікті сыйақы мөлшерлемесімен қарыз береді.

Топ клиенттерге кепілдік түрінде қамтамасыз етуді, сондай-ақ құны тәуелсіз бағалау компаниясы айқындайтын жылжымайтын мүлікті ала отырып кредиттер береді.

Қаржы активтерінің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2023	2022
Номиналды құны және дисконт		
1 қаңтарда	17,976,762	16,817,938
Негізгі борышты беру	13,999,276	16,702,482
Негізгі борышты өтеу	(13,191,594)	(17,115,674)
Салықтар мен төлемдер	(57)	(76)
Есептелген пайыздар	867,339	539,623
Алынған пайыздар	(861,532)	(560,643)
Басқалары	(5,493)	32,510
Дисконт	-	(53,151)
Дисконт амортизациясы	61,504	1,613,753
31 желтоқсанға	**18,846,205**	**17,976,762**

Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға резервтің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2023	2022
1 қаңтарда	(503,338)	1,553,701
Есептелген	(64,224)	(2,079,654)
Қалпына келтірілді	147,888	22,615
31 желтоқсанға	**(419,674)**	**(503,338)**

Russell Bedford A+ Partners

9. ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің ұзақ мерзімді берешегі	70,919,978	14,123,602
Ұзақ мерзімді қаржы активтерінің құнсыздануынан болған дебиторлық берешек	(6,907,692)	(8,850,495)
Дисконт	(20,509,548)	(50,875)
	43,502,738	**5,222,232**

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек контрагенттердің бөліп-бөліп төлеуге өткізілген активтер бойынша берешегімен, сондай-ақ инвестициялау шарттарымен берілген.

2020 жылы Алматы қаласының тұрғын үй қорын жөндеу шеңберінде Әл-Фараби көшесі. Розыбакиев даңғылы – Гагарин даңғылы қисылысында «Русалдинг Line» ЖШС көппәтерлі тұрғын үй кешенін салу жобасын іске асыру үшін инвестициялық шарт жасасты.. 2021 жылғы 3 шілдеде қосымша келісім жасалып, «Совкомбанк» ЖАҚ-ның тартылған рубльдік қарызынан 2024 жылғы 12 маусымға дейінгі мерзіммен инвестициялық кірістің 14% шартымен 5,260,000 мың теңге мөлшерінде инвестициялар берілді. Топ құнсызданудан болған залалға резервті толық сомаға есептеді.

2021 жылы «Алтын Сити» көпфункционалды тұрғын үй кешенін салу жобасын іске асыру үшін «Star Land» ЖШС-мен инвестициялау шарты жасалды және 2022 жылғы 18 шілдеге дейінгі мерзімге инвестициялық кірістің 12% пайыздық мөлшерлемесімен 2,000,000 мың теңге мөлшерінде инвестициялар ұсынылды.

2021 жылы «Medeu City» көп функционалды тұрғын үй кешенін салу жобасын іске асыру үшін «Domus Qazaqstan» ЖШС-мен инвестициялау шарты жасалды және «Совкомбанк» ЖАҚ-ның тартылған рубльдік қарызынан 2024 жылғы 17 маусымға дейінгі мерзімге инвестициялық кірістің 14% пайыздық мөлшерлемесімен 5,000,000 мың теңге мөлшерінде инвестициялар берілді. Қоғам кепілді мүлікті ескере отырып, құнсыздануға резерв құру туралы шешім қабылдады. 2023 жылы «Domus Qazaqstan» ЖШС осы шарт бойынша инвестициялық кірісті қоса алғанда, қарызды толық өтеді.

2022 жылы «RBest Home» ЖШС-мен инвестициялау шарты жасалды және қайтару мерзімі 2022 жылғы 30 маусымнан кешіктірмей «Four Seasons Villa» коттедж қалашығын салу үшін инвестициялық кірістің 16% пайыздық мөлшерлемесімен 1,200,000 мың теңге мөлшерінде инвестициялар ұсынылды инвестицияларды қайтару мерзімінің бұзылуына байланысты кепіл мүлікті шегергендегі берешек.

2023 жылы «Аск Престиж» ЖШС, «Sensata Construction» ЖШС және «ҚазСпецЭнергоСервис» ЖШС-мен Түріксіб ауданының «Қайрат» ықшам ауданында орналасқан «Шығыс қақпасы» жобасы бойынша жаңа аудан құрылысын жүзеге асыру үшін 2027-2028 жылдарға дейінгі мерзімге Алматы қаласының полицентрикалық инфрақұрылымын дамыту мақсатында жобалық келісімдер жасалды. Аталған жоба шеңберінде Топ жер учаскелерін берді, ал контрагенттер жобаның іске асырылуын қамтамасыз етеді.

Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек 16.75% мөлшерлеме бойынша күтілетін ақша ағындарының келтірілген құнын білдіретін берешектің әділ құнын көрсететін өзінің таза келтірілген құнына дейін дисконтталды, дисконт мөлшерінде танылды. Қаржылық шығыстардың құрамында 25,616,053 мың теңге, сондай-ақ оның амортизациясы қаржылық кірістердің құрамында 5,106,505 мың теңге мөлшерінде танылды.

Russell Bedford A+ Partners

9. ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

2023 және 2022 жылдардың соңындағы қысқа мерзімді дебиторлық берешек төмендегі кестеде көрсетілген:

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	394,354	172,899
Қауымдасқан компаниялардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	-	223,930
Жылжымайтын мүлікті жалдау бойынша берешек	28,438	27,513
Жер учаскелерін жалдау бойынша берешек	14,834	13,313
Алуға қысқа мерзімді сыйақы	1,359	4,733
Алынатын өзге де сыйақы	-	803,325
Шағымдар бойынша берешек	224,665	29,497
Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек	932,927	1,036,271
Күмәнді талаптар бойынша резерв	(1,142,915)	(1,637,817)
	453,662	**673,664**

Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдарға резервтің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2023	2022
Басында	(10,488,312)	(9,951,561)
Есептеу/(Қалпына келтіру)	2,439,212	133,805
Есептен шығару	(1,507)	(670,556)
Соңына	**(8,050,607)**	**(10,488,312)**

10. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Аяқталмаған құрылыс	3,267,380	2,949,698
Жер учаскелері (инвестициялар)	7,113,504	2,868,751
Шарттар бойынша талап ету құқығы	-	4,588,909
Шарттар бойынша шығындардың құнсыздануы бойынша резерв	(2,502,673)	(2,651,528)
Инвестициялардың құнсыздануы бойынша резерв	(173,998)	(173,998)
	7,704,213	**7,581,832**

11. ҚОРЛАР

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Тұрғын үйлердің аяқталмаған құрылысы	10,917,529	761,722
Паркингтер	952,966	849,779
Пәтерлер мен үйлер	(2,383,754)	1,304,208
Тұрғын емес үй-жайлар	959,950	1,049,014
Тұрғын үй салу жөніндегі жобаларда пайдалануға арналған жер учаскелері және жер учаскелерін сатып алу құқықтары	37,964	972
Жобалау-сметалық құжаттама	31,258	202,881
Басқа материалдар	58,449	19,816
Құнсыздануға арналған резерв	(81,966)	(82,091)
	10,492,396	**4,106,301**

Russell Bedford A+ Partners

12. БЕРІЛГЕН АВАНСТАР ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Қорларды жеткізуге және қызметтер көрсетуге берілген аванстар	1,136,355	124,690
Пәтер салуға берілген аванстар	7,667,524	237,411
Қызметкерлердің төленген жалақы бойынша берешегі	-	1,896
Ағымдағы салық активтері	374,148	72
Өзге де салықтар, алымдар мен баждар	97,519	590,972
Басқалары	3,033	12,977
Минус: резерв	(123,675)	(125,468)
	9,154,904	**842,550**

13. РЕПО БОЙЫНША АКТИВ

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания мен BCC INVEST - БАНКЦЕНТРКРЕДИТ АҚ ЕНШІЛЕС ҰЙЫМЫ арасында 11,728,105 мың теңге сомасында «кері РЕПО» жабық келісімдері болды. Бұл келісімдердің мәні «Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ, «Азық-түлік келісім шарт корпорациясы» ұлттық компаниясы» АҚ, «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ, «ҚазАгроҚаржы» АҚ купондық облигациялары, ҚР Қаржы министрлігінің MUM мемлекеттік облигациялары, «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ еурооблигациялары болды, жалпы саны 494,402,898 дана, жылдық пайыздық мөлшерлемесі 5,49% - 19,25%.

14. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Банк шоттарындағы ақша қаражаты, теңгемен	2,841,591	1,733,883
Банк шоттарындағы АҚШ долларындағы ақша қаражаты	-	3
Банк шоттарындағы ақша қаражаты, евромен	-	101,585
Теңгемен депозиттік шоттардағы ақша қаражаты	18,102,266	36,606,329
АҚШ долларындағы депозиттік шоттардағы ақша қаражаты	-	9,220
Қазынашылық шоттардағы ақша қаражаты	48,796,937	65,104,899
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(13,765)	(58,916)
	69,727,029	**103,497,003**
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	1,628,199	1,633,518
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының	(1,628,199)	(1,633,518)
	-	-
	69,727,029	**103,497,003**

Қазынашылық шоттардағы ақша қаражаты «Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Қазынашылық комитетінің Алматы қаласы бойынша Қазынашылық департаменті» РММ-не ақша қаражаты берілді. Ақша қаражаты 5 (бес) инвестициялық жобаны іске асыру мақсатында бөлінді. Осы шотта көрсетілген ақша қаражаты пайдалануда шектеулі болып табылады және Қаржылық-экономикалық негіздеме шеңберінде әзірленген инвестициялық бюджеттік жобалар бойынша төлемдерді жүзеге асыру үшін ғана пайдаланылуы мүмкін.

Депозиттік шоттардағы ақша қаражаты 2023 ж. 14.75% - 15.25% (2022 ж.: 14.5% - 15.25%) мөлшерлемесі бойынша үш айға дейінгі мерзімге ҚР екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттермен ұсынылған.

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты

Пайдалануға шектелген ақша қаражаты бұрын «ҚазИнвестБанк» АҚ және «Астана-қаржы банкі» АҚ-да орналастырылған депозиттермен ұсынылған.

Russell Bedford A+ Partners

14. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (жалғасы)

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2016 жылғы 26 желтоқсандағы № 291 қаулысына сәйкес «ҚазИнвестБанк» АҚ-ны банктік және өзге де операцияларды жүргізуге және бағалы қағаздар нарығындағы қызметке арналған лицензиясынан айыру туралы шешім қабылданды. Топтың «ҚазИнвестБанк» АҚ-да орналастырылған қаражаты 2,000,000 мың теңгені құрады.

2017 жылғы 17 мамырда «ҚазИнвестБанк» АҚ уақытша әкімшілігі тарапынан активтер мен міндеттемелерді «Альфа-Банк» ЕБ АҚ-ға біржолғы беру шарты жасалды. Осы шарт негізінде 2017 жылғы 23 маусымда «Альфа-Банк» ЕБ АҚ мен Топ арасында Топ пайдалануы шектелген ұзақ мерзімді ақша қаражаты ретінде жіктеген ақша қаражатын кепілге қою туралы шарт жасалды.

2018 жылғы қыркүйекте Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі «Банк Астана-финанс» АҚ-ның банк қызметін жүзеге асыруға берілген лицензиясын қайтарып алды. Топ осы банктегі салым сомасына толық сомаға күтілетін кредиттік залалдар резервін есептеді.

Топ күтілетін кредиттік залалдар резервін толық сомаға есептеді. Алынған төлемдер сомасына Топ күтілетін кредиттік залалдарға есептелген резервті қалпына келтіреді.

15. АКЦИОНЕРЛІК КАПИТАЛ

Жалғыз акционер және түпкілікті бақылаушы тарап туралы ақпарат 1-ескертпеде келтірілген.

2023 жылға акционерлік капиталдың қозғалысы төменде берілген:

мың теңге	Акционерлік капитал	Төленбеген капитал	Акционерлік капитал жиыны
1 қаңтарда	185,359,894	(209,768)	185,150,126
Акциялар эмиссиясы туралы хабарландыру	7,991,675	(7,991,675)	–
Материалдық активтерге меншік құқығы берілді	–	8,201,443	8,201,443
31 желтоқсанға	**193,351,569**	**–**	**193,351,569**

Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Топтың бөлінетін резервтері ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне сәйкес Топтың бөлінбеген кірісінен не көшірілетін залалдар жағдайында кезең ішіндегі кірісінен аспауы тиіс. Егер бұл Топтың капитал тапшылығына немесе дәрменсіздігіне әкеп соқса, бөлу жүргізілмейді. Есепті кезең ішінде дивидендтер жарияланған жоқ (2022 жылы: дивидендтер жарияланған жоқ).

Меншікті үлестік құралдар бойынша өзге де операциялар

Өзге операциялар меншікті акцияларды кері сатып алуды жүзеге асыру кезінде акциялар құнының бағасындағы айырманы түзетумен ұсынылған.

Russell Bedford A+ Partners

16. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

мың теңге	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	Валюта	31.12.2023	31.12.2022
Байланысты тараптар алдындағы қарыздар	2024-2026	0.01%	Теңге	11,949,520	9,849,837
Үшінші тараптар алдындағы қарыздар	2024	8%	Ресей рублі	-	11,574,000
				11,949,520	**21,423,837**
Қысқа мерзімді бөлім				4,240,207	-
Ұзақ мерзімді бөлім				7,709,313	21,423,837
				11,949,520	**21,423,837**

Байланысты тараптар алдындағы қарыздар

2019-2022 жылдар ішінде Топ амортизацияланатын құн бойынша ескерілген әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларының бағасын ұстап тұру үшін негізгі компаниядан жеңілдікті қарыздар алды. Қарыздар теңгемен номинацияланған, өтеу мерзімі 2024-2026 жж., сыйақы мөлшерлемесі жылдық 0,01% болатын қамтамасыз етілмеген болып табылады.

Қарыздар күтілетін ақша ағындарының келтірілген құнын білдіретін берешектің әділ құнын көрсететін өзінің таза келтірілген құнына дейін дисконтталды және бастапқы тану сәтінде 12.4% -19.2% құрады, Дисконттың амортизациясы және бағалаудағы өзгерістер кірістер мен шығыстар туралы есепте қаржылық кірістер (шығыстар) ретінде көрсетілді.

Үшінші тараптар алдындағы қарыздар

2021 жылғы маусымда Топ ағымдағы қызметті қаржыландыру үшін «Совкомбанк» ЖАҚ-мен 1,800,000 мың рубль (10,404,000 мың теңге) сомасына өтеу мерзімі 2024 жылғы 18 маусымға дейін жылдық 8% сыйақы мөлшерлемесімен кредит беру туралы шарт жасасты. 2023 жылғы шілдеде Топ қарыз беруші алдындағы қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді.

Алынған қарыздардың қозғалысы былайша берілген:

Номиналды құны	**2023**	**2022**
1 қаңтарда	26,574,000	21,386,000
Алынған қарыздар	-	4,000,000
Алынған қарыздарды қайтару	(8,820,000)	-
Есептелген пайыздар	463,681	965,478
Төленген пайыздар	(463,681)	(965,478)
Бағамдық айырма	(2,754,003)	1,188,000
31 желтоқсанға	**14,999,997**	**26,574,000**
Дисконт		-
1 қаңтарда	(5,150,163)	(2,662,854)
Дисконтты тану	-	(3,120,011)
Бағалардағы өзгеріс	400,584	-
Дисконт амортизациясы	1,699,102	632,702
31 желтоқсанға	**(3,050,477)**	**(5,150,163)**
Теңгерімдік құн		
Қысқа мерзімді бөлім	4,240,207	-
Ұзақ мерзімді бөлім	7,709,313	21,423,837
31 желтоқсанға	**11,949,520**	**21,423,837**

Russell Bedford A+ Partners

17. САУДАЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Саудалық кредиторлық берешек	3,013,280	121,271
Талап-арыздар бойынша бағалау міндеттемесі	200,000	-
Тендерге қатысу үшін кепілдік жарналар	82,563	37,297
Жеке тұлғалар алдындағы міндеттемелер бойынша берешек тұрғын үйді беру	6,261	14,700
Жалақы бойынша берешек	216	296
Өзге де кредиторлық берешек	150,372	108,056
	3,452,692	**281,620**

18. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

мың теңге	2023	2022
Пәтерлерді, тұрғын үйлерді және тұрғын емес үй-жайларды сату	2,937,179	2,799,868
Қызмет көрсету және қамтамасыз ету жөніндегі операторлық қызметтер Алматы қаласы Алатау ауданындағы индустриялық аймақтың	1,732,545	621,931
Агенттік сыйақылар	737,255	-
Операциялық жалдаудан түскен кіріс	206,752	221,338
Тамақ өнімдерін сатудан түскен табыс	214,178	-
Пәтерлерді өтеусіз беру	140,190	269,766
	5,968,099	**3,912,903**

Топ қызметтерді сатуды және пәтерлер мен тұрғын үйлерді беруді уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырады, өйткені сатып алушы бір мезгілде Топ оларды жеткізуіне қарай пайданы алады және тұтынады.

19. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

мың теңге	2023	2022
Пәтерлер мен тұрғын үйлердің өзіндік құны	2,240,886	632,539
Амортизация	457,219	92,932
Жалақы бойынша шығыстар	264,064	63,168
Тамақ өнімдерін сату	214,178	–
Тұрғын емес үй-жайлардың өзіндік құны	166,376	1,381,889
Қызметтерге ақы төлеу шығыстары	137,545	26,083
Паркингтердің өзіндік құны	127,198	–
Басқалары	97,351	28,947
Кәсіби қызметтер	30,823	–
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	21,689	6,641
Болашақ кезеңдердің шығыстары	12,589	–
	3,769,918	**2,232,199**

Russell Bedford A+ Partners

20. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

мың теңге	2023	2022
Жалақы бойынша шығыстар	2,283,384	1,748,088
Салық және бюджетке төленетін төлемдер	242,521	403,312
Сот талабы бойынша резерв	200,000	–
Есепке алуға қабылданбаған ҚҚС	167,611	11,733
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	166,960	142,226
Тозу және амортизация	150,412	133,912
Басқалары	107,184	104,463
Жалдау бойынша шығыстар	78,419	61,067
Аудит және бағалау бойынша шығыстар	69,286	22,380
Жәрмеңкені өткізу бойынша шығыстар	56,309	–
Консультациялық қызметтер	34,308	10,652
Персоналды ұсыну жөніндегі қызметтер	30,151	1
Сақтандыру бойынша шығыстар	28,024	16,911
Негізгі құралдарды жөндеу және қызмет көрсету	26,692	28,021
Банк қызметтері	23,107	2,196
Іссапар шығыстары	14,899	3,428
РЕПО мәмілелері бойынша шығыстар	13,724	–
Материалдар	10,434	11,513
Ақпараттық қызметтер	9,820	4,746
Бөгде ұйымдардың қызметтері	8,929	12,985
Коммуналдық шығыстар	7,151	14,645
Күзет қызметтері	6,781	17,176
Қаржылық қызметтер	6,103	5,810
Кеңсе үй-жайларын жинау	3,297	2,965
Байланыс қызметтері	3,140	7,709
Болашақ кезеңдердің шығыстары	1,412	1,112
Демеушілік және қайырымдылық көмек	–	382,271
	3,750,058	**3,149,322**

21. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР, ШЫҒЫСТАР, НЕТТО

мың теңге	2023	2022
Қаржылық кірістер		
РЕПО операциялары бойынша кірістер	2,587,857	682,405
Инвестициялық қызметтен түскен кіріс	1,140,521	2,252,789
Депозиттер бойынша сыйақылар	2,114,542	1,362,040
Бөліп-бөліп төлеу шарттары бойынша дисконттың амортизациясы	5,157,381	-
Берілген қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	61,506	234,116
Қарыздар бойынша сыйақылар	826,574	556,502
Алынған қарыздар бойынша дисконт	(400,584)	3,120,011
Басқалар	-	1,326
	11,487,797	**8,209,189**
Қаржылық шығыстар		
Бөліп төлеу шарттары бойынша дисконт	(25,616,053)	-
Алынған қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	(1,699,104)	(694,163)
Қарыздар бойынша сыйақылар бойынша шығыстар	(463,681)	(965,478)
Берілген қарыздар бойынша дисконт	-	(171,088)
Қаржылық жалдау бойынша пайыздық шығыстар	-	(62,444)
	(27,778,838)	**(1,893,173)**
Қаржылық кірістердің (шығыстардың) жиыны	**(16,291,041)**	**6,316,016**

22. МҮЛІКТІ САТУДАН ТҮСКЕН КІРІСТЕР, НЕТТО

мың теңге	Мүлікті сатудан түсетін кірістер	Мүлікті сату бойынша шығыстар	Мүлікті сатудан түскен кірістер жиынтығы, нетто
2023 жыл			
Жер учаскелері	90,757,532	(59,730,912)	31,026,620
Пәтерлер	41,521	(9,377)	32,144
Өзге де активтер	144,301	(51,439)	92,862
Мүлікті сатудан түскен кірістер жиынтығы, нетто	**90,943,354**	**(59,791,728)**	**31,151,626**
2022 жыл			
Жер учаскелері	17,589	(73,006)	(55,417)
Жер учаскелерін пайдалану құқықтары	95,342	(102,063)	(6,721)
Ғимараттар	353,748	(223,377)	130,371
Өзге де активтер	1,476,881	(1,516,479)	(39,598)
Мүлікті сатудан түскен кірістер жиынтығы, нетто	**1,943,560**	**(1,914,925)**	**28,635**

23. ҚҰНСЫЗДАНУДАН БОЛҒАН ЗАЛАЛДАРДЫ/(ЗАЛАЛДАРДЫ) ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

мың теңге	2023	2022
Құнсыздану бойынша резервті қалпына келтіру (құру) дебиторлық берешек	2,479,031	(9,824,587)
Берілген қарыздардың құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	560,046	8,284
Ақша қаражатының құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	44,627	92,045
Берілген аванстардың құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру (құру)	186	(24,873)
Айыппұлдар бойынша резервтер	3	-
Кері РЕПО операциялары бойынша резервтер	(91)	-
Өзге ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы бойынша резерв құру	-	(2,825,526)
Құнсызданудан резервті қалпына келтіру (құру) инвестициялық жылжымайтын мүлік	(45,600)	61,096
Тауар-материалдық қорлардың құнсыздануы бойынша резерв құру	-	(62,030)
	3,038,202	**(12,575,591)**

24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін пайдаға салынатын салық бойынша Топтың шығыстары мынадай түрде берілген:

мың теңге	2023	2022
Пайдаға ағымдағы салық бойынша шығыстар	8,297,919	413,864
Кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша шығыстар	(381,591)	113,612
	7,916,328	**527,476**

Қазақстан Республикасында пайдаға салынатын салық жыл (кезең) ішіндегі есепті салық салынатын пайданың 20% мөлшерлемесі бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған салықтар актив өткізілетін немесе міндеттеме өтелетін кезеңге қолданылатын мөлшерлемелер бойынша есептеледі.

Төменде 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі Топтың пайда немесе залал туралы есебінде ескерілген пайдаға салынатын салық мөлшерлемесі мен пайдаға салынатын салық бойынша шығыстардың нақты сомасының 20% салыстыру келтірілген:

Russell Bedford A+ Partners

24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

мың теңге	2023	2022
Салық салынғанға дейінгі табыс	**19,044,615**	**(8,052,339)**
20% белгіленген мөлшерлеме бойынша салық	3,808,923	(1,610,468)
Уақытша және өзге де тұрақты айырмашылықтардың салықтық әсері	(116)	2,125,012
Танылмаған салық активтері	4,107,521	12,932
Пайдаға салынатын салық бойынша шығыс	**7,916,328**	**527,476**
Тиімді салық мөлшерлемесі	42%	-7%

Кейінге қалдырылған салық активтерінің және (міндеттемелерінің) сомалары төменде берілген:

мың теңге	31.12.2022	Пайдаға/(залалға) жатқызылды	31.12.2023
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(28,848)	(71,783)	(100,631)
Алынған қарыздар бойынша дисконт және оның амортизациясы	-	(610,095)	(610,095)
Төленетін салықтар	4,965	(2,065)	2,900
Демалыс бойынша резерв	9,800	8,757	18,557
Сот талаптары бойынша резерв	-	40,000	40,000
Өзге де резервтер	(463,703)	1,016,777	553,074
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің жиыны	**(477,786)**	**381,591**	**(96,195)**

Кейінге қалдырылған салық активтері Топтың осы кейінге қалдырылған салық активтерін есепке жатқызу мүмкін болатын болашақ салық салынатын кірістерді алу ықтималдығының жеткіліксіз болуына байланысты мынадай баптарға қатысты танылмаған:

мың теңге	31.12.2022	Пайдаға/(залалға) жатқызылды	31.12.2023
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт	-	4,101,910	4,101,910
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	5,314	(6,890)	(1,576)
Төленетін салықтар	347	626	973
Демалыс бойынша резерв	2,178	1,930	4,108
Өзге де резервтер	368	-	368
Берілген қарыздар бойынша дисконт және дисконт амортизациясы	3,865	(2,302)	1,563
Берілген қарыздар бойынша күтілетін кредиттік залалдар резерві	860	(685)	175
Қабылданбаған кейінге қалдырылған салық активтерінің жиыны	**12,932**	**4,094,589**	**4,107,521**

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

Егер олардың біреуінің екіншісін бақылауға мүмкіндігі болса, жалпы бақылауда болса немесе екінші тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдаған кезде елеулі ықпал етуі мүмкін болса, тараптар байланысты деп есептеледі. Байланысты тараптармен өзара қарым-қатынастарды қарау кезінде олардың тек заңдық нысаны ғана емес, осындай өзара қарым-қатынастардың экономикалық мазмұны назарға алынады.

Russell Bedford A+ Partners

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциялар бойынша операциялар және сальдо

мың теңге	Негізгі компания	Қауымдасқан компаниялар
2023 ж.		
Алынған қарыздар	15,000,000	–
Байланысты тараптарға сату	1,307,015	–
Қауымдасқан ұйымдардың залалдағы үлесі	–	(36,363)
2022 ж.		
Алынған қарыздар	26,574,002	–
Байланысты тараптарға сату	105,642	–
Қауымдасқан ұйымдардың залалдағы үлесі	–	(10,919)

Алынған қарыздардың қозғалысы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің тиісті баптарында ашылады.

Негізгі басшы құраммен операциялар

Әкімшілік шығыстарға енгізілген негізгі басқару персоналына сыйақының жалпы сомасы (20-ескертпе) 191,130 мың теңгені (2022 ж.: 111,496 мың теңге) құрайды.

26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Сот талаптары

Топ өзінің операциялық қызметіне қатысты айыппұлдар, қарыз шарты бойынша тұрақсыздық айыбын төлеу жөніндегі талаптар, мемлекеттік сатып алу жөніндегі даулар сияқты әртүрлі маңызды емес сот талқылауларына қатысады. Топ жеке немесе жиынтығында қаралатын осындай сот істері немесе ықтимал талаптар оның қаржылық жағдайына немесе операциялық қызметінің нәтижелеріне қандай да бір елеулі теріс әсер етуі мүмкін деп санамайды.

Топ елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығының дәрежесін бағалайды және міндеттемелердің туындауына әкелетін оқиғалар орын алатын, ал тиісті міндеттемелердің сомасы негізді түрде айқындалуы мүмкін жеткілікті ықтималдық болған кезде ғана қаржылық есептілікте тиісті резервті көрсетеді.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілер тұрақты өзгерістер мен әртүрлі түсіндірулердің мәні болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікір алшақтығы жиі кездеседі. Анықталған және расталған қазақстандық салық заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар мен өсімпұлдардың қолданыстағы режимі қатаңдығымен ерекшеленеді.

Салықтық тексерулер тексеру жылының алдындағы қызметтің бес күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер неғұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер бар болса, қазіргі уақыт бойынша шығыстарға жатқызылған және 2023 жылғы 31 желтоқсанда есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2023 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру тиісті болып табылады және Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Russell Bedford A+ Partners

26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Экологиялық мәселелер

Топ қоршаған ортаны қорғау жөніндегі әртүрлі заңдар мен нормативтік ережелерді сақтауға міндетті. Қоршаған ортаны қорғау мәселелері жөніндегі қазақстандық заңнама үнемі өзгеріп отырады және әртүрлі түсіндірулерге ұшырайды. Басшылық Топтың қоршаған ортаны қорғау жөніндегі мемлекеттік талаптарды сақтайтынына сенімді болғанымен, шартты міндеттемелердің жоқтығына сенімді болуға болмайды.

Қызметті жүргізу шарттары

Қазақстанда нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР Ұлттық банкі (ҚР ҰБ) базалық мөлшерлемені +/- 1 пайыздық тармақпен жылдық 15.75% -ға дейін төмендету туралы шешім қабылдады. 2024 жыл ішінде ҚР ҰБ +/- 1 пайыздық тармағы бар базалық мөлшерлемені жылдық 14.75%-ға дейін төмендету туралы шешім қабылдады.

Сыртқы инфляциялық процестер азық-түлікке әлемдік бағаның төмендеуі және орталық банктердің тежеуші саясаты аясында қолайлы қалыптасуын жалғастыруда. Ішкі экономикада фискалдық ынталандырумен бекітілетін тұрақты ішкі сұраныстан, сондай-ақ инфляциялық күтулердің жоғарылауынан және тұрақсыздығынан инфляциялық қысым сақталуда.

Топ осы оқиғалардың өз қызметіне әсерін, қаржылық жағдайын және қаржылық жағдайларын бағалауды жалғастырады.

Топ басшылығы ол ағымдағы жағдайларда Топтың экономикалық тұрақтылығын қолдау жөнінде тиісті шаралар қабылдайды деп санайды.

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ

Топ өз қызметіне байланысты оның қаржы құралдарымен байланысты әртүрлі қаржылық тәуекелдерге ұшырайды. Топтың негізгі қаржы құралдары мыналарды қамтиды: клиенттерге кредиттер, саудалық және өзге де дебиторлық берешек, ақша қаражаты және олардың баламалары, берілген қарыздар мен кредиттер, саудалық және өзге де кредиторлық берешек. Қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және валюталық тәуекел болып табылады.

Russell Bedford A+ Partners

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ (жалғасы)

Топтың қаржы құралдары былайша берілген:

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Қаржы активтері:		
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	15,668,371	12,648,826
Инвестициялық бағалы қағаздар	62,739	104,616
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	43,502,738	5,222,232
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	453,662	673,664
Қысқа мерзімді қаржы активтері	2,758,160	4,824,598
РЕПО бойынша актив	11,728,105	-
Ақша қаражаты және олардың баламалары	69,727,029	103,497,003
	143,900,804	**126,970,939**
Қаржылық міндеттемелер:		
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	7,709,313	21,423,837
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	4,240,207	-
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	3,350,071	213,621
	15,299,591	**21,637,458**

Кредиттік тәуекел

Топ кредиттік тәуекелге ұшырайды, ол қаржы құралымен операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемелерді орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығындарға ұшырауына себеп болу тәуекелі болып табылады. Кредиттік тәуекел Топтың оның салдарынан қаржы активтері туындайтын қарсы агенттермен кредиттік және өзге де операциялары нәтижесінде туындайды. Топты кредиттік тәуекелге ұшырайтын қаржы активтері негізінен ақша қаражатын және олардың баламаларын, депозиттерді, байланысты тараптардың саудалық дебиторлық берешегін қамтиды.

Топтың ең жоғары тәуекелі осы құралдардың баланстық құнына тең:

мың теңге	31.12.2023	31.12.2022
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	15,668,371	12,648,826
Инвестициялық бағалы қағаздар	62,739	104,616
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	43,502,738	5,222,232
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	453,662	673,664
Қысқа мерзімді қаржы активтері	2,758,160	4,824,598
РЕПО бойынша актив	11,728,105	-
Ақша қаражаты және олардың баламалары	69,727,029	103,497,003
	143,900,804	**126,970,939**

Топ күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін құрады.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл қаржы құралдарымен байланысты міндеттемелерді өтеу үшін қаражат алу кезінде Топта қиындықтардың туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын баға бойынша жылдам сатудың мүмкін еместігі нәтижесінде туындауы мүмкін. Топ өтімді қаражатқа қажеттілікті үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген алда болатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қамтамасыз етеді.

Russell Bedford A+ Partners

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ (жалғасы)

Төменде дисконтталмаған пайыздық төлемдердің есеп айырысу сомаларын қоса алғанда, қаржылық міндеттемелерді өтеудің шартты мерзімдері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
2023 жылғы 31 желтоқсан				
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	3,013,302	336,769	–	3,350,071
Алынған қарыздар	2,000,375	4,001,125	9,001,025	15,002,525
	5,013,677	**4,337,894**	**9,001,025**	**18,352,596**
2022 жылғы 31 желтоқсан				
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	69,041	6,382	138,198	213,621
Алынған қарыздар	–	–	20,158,433	20,158,433
	69,041	**6,382**	**20,296,631**	**20,372,054**

Пайыздық мөлшерлемені өзгерту тәуекелі

Топтың есепті күнге сыйақы мөлшерлемесі ауыспалы қарыздары мен кредиттері жоқ. Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар ешқандай қаржы құралдарын Топ әділ құн бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіппен оның кезең ішіндегі пайда мен залалның құрамында өзгерістерін көрсете отырып не сату үшін қолда бар ретінде ескермейді. Сондықтан есепті күнге сыйақы мөлшерлемелерінің қандай да бір өзгеруі кезең немесе капитал үшін пайда немесе залал шамасына әсер етпес еді.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны валюталық бағамдардағы өзгерістердің салдарынан ауытқу тәуекелі. Топтың шетел валютасының айырбас бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырауы Топтың операциялық қызметіне жатады. 2023 жылғы 31 желтоқсанда Топта оның функционалдық валютасынан өзгеше қаржы құралдары жоқ және ол валюталық тәуекелге ұшырамайды.

Әділ құн

Басшылықтың пікірі бойынша, Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең.

28. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2024 жылғы 28 маусымда Топ 8,000,277 мың теңге сомасына үш қарыз шартын бұзу туралы келісімдерге сәйкес алынған қарыздар бойынша берешекті және есептелген пайыздарды өтеді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы есепті күннен кейін осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін басқа оқиғалар болған жоқ.

29. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ БЕКІТУ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Топ басшылығы 2024 жылғы 28 маусымда бекітті және қол қойды.

Russell Bedford A+ Partners